

PROGRAMACIÓN

DEPARTAMENTO DE ARTES PLÁSTICAS

**CPIP CERNADAS DE CASTRO
LOUSAME – A CORUÑA**

**[Curso 2021-2022]
Código: 009 EPVA**

ÍNDICE

1 . INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	3
1.1. REFERENCIA AO PEC.	3
1.2. COMPOSICIÓN E ORGANIZACIÓN DO DEPARTAMENTO.	4
2. PREVISIÓN DO DESENVOLVEMENTO DA PROGRAMACIÓN NOS DIFERENTES ESCENARIOS	5
2.1. ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL - METODOLOXÍA.....	5
2.2. ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL - METODOLOXÍA	5
3. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	6
4. OBXECTIVOS DA ÁREA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL.	8
5. DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO.	10
DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 1º de ESO	11
DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 3º de ESO	19
DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 4º de ESO	25
6. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE OBXECTIVOS E CONTIDOS DESENVOLVIDOS, TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMPORALIZACIÓN DETALLADA POR MES.	33
6.1. PROGRAMACIÓN PARA 1º DA ESO.	33
6.2. PROGRAMACIÓN PARA 3º DA ESO.	54
6.3. PROGRAMACIÓN PARA 4º DA ESO.	78
7. METODOLOXÍA DIDÁCTICA.	105
8. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	106
9. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.	107
10. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES.....	108
10.1. PARA 1º DE ESO.	108
11.2. PARA 3º DE ESO.....	109
11. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.	110
12. DESEÑO DE AVALIACIÓN INICIAL	111
13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E DIFICULTADES DERIVADAS DA FENDA DIXITAL.	111
14. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN CADA CURSO.	112
15. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES DO DEPARTAMENTO.	113
16. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	114
16.1 PLAN DE MELLORA DOS RESULTADOS	114

1 . INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Para a elaboración desta programación didáctica séguese o marco legislativo vixente seguindo as directrices do Decreto 86/2015 do 25 de xuño, que establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato de Galicia, incorporando a concreción curricular desta materia. Ademais, tívose en conta a Orde do 19 de maio de 2021 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2021/22 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

1.1. REFERENCIA AO PEC.

O Colexio Público Integrado “Cernadas de Castro” está situado no Concello de Lousame e máis concretamente no lugar da Silva.

É un municipio de 93,2 quilómetros cadrados, situado no interior da ría de Muros e Noia, con 3.429 habitantes (INE-2016) distribuídos en 83 entidades de poboación. Esa poboación distribúese polos vales fluviais, sen ningunha aglomeración urbana importante, constituíndo o concello menos habitado entre os que ocupan a península do Barbanza.

Consta de 7 parroquias: Camboño, Lousame, Fruíme, Lesende, Tállara, San Xusto de Toxosoutos e Vilacoba.

Todos estes datos fan do CPIP Cernadas de Castro un centro educativo de carácter marcadamente rural, onde a dependencia do servizo de autobuses por parte do alumnado é case do 100%. Esta situación xeográfico-social ten repercusión en aspectos socioculturais (poucas oportunidades e posibilidades de desenvolver ocupacións culturais e formativas, etc.) o que se pon de manifesto en variadas respostas actitudinais dos propios alumnos e alumnas. Menos da metade dos alumnos realizan actividades de ocupación do tempo libre, sobre todo deportivas e algunhas musicais (bandas de música, coros, grupos de gaitas...) e unha ínfima parte desenvolve actividades relacionadas coas artes plásticas, sendo practicamente nulo o hábito de visitar museos de Belas Artes.

Maila que o nivel sociocultural é medio. O Concello de Lousame conta cos departamentos de Cultura, Xuventude e Deporte; o edificio da Casa da Cultura “Santeiro de Chave” alberga a biblioteca municipal, un salón de actos, unha aula de informática e a aula de Educación de Adultos. Dende ela organízanse os obradoiros que xiran en torno ó Nadal, o Entroido, o Día das letras galegas,... Entre as súas actividades destacan o teatro, a proxección de filmes, exposicións, actividades para a xuventude, cursos de informática,...

Tamén cabe sinalar a presenza de gran número de asociacións e agrupacións socioculturais, como por exemplo a que leva por nome “Xuventude de Cruído”, encargada principalmente da organización de festas gastronómicas e de verbenas.

Respecto ó alumnado, provén na súa maioría do propio concello, agás un 25% aproximadamente que procede do Concello de Noia.

En xeral, ten hábitos de traballo e non existen desfases entre os seus niveis de coñecemento e as súas idades cronolóxicas; ademais non presentan problemas de conduta nin afectivos susceptibles de mención.

Unha porcentaxe pequena de alumnos, distribuídos entre tódolos niveis das distintas etapas que se imparten no centro, teñen unha adaptación curricular.

A situación social do alumnado é bastante equilibrada. Non hai casos graves de marxinación social, o alumnado doutras etnias é escaso. Non se manifestan problemas de drogo dependencia, nin alumnos baixo o sistema de protección de menores, nin alumnos de familias desarraigadas... Algúns casos puntuais de alumnos con algún tipo de carencia económica ou de problemática familiar específica (alcoholismo...), que xorden cada certo tempo, son tratados, despois dunha previa análise, informada polo Departamento de Orientación do centro, polos servizos sociais do concello (a educadora familiar e a traballadora social).

1.2. COMPOSICIÓN E ORGANIZACIÓN DO DEPARTAMENTO.

O departamento de Educación Plástica, Visual e Audiovisual é un departamento unipersoal sendo a súa única profesora Dona Mara Renata Balsamo do Nascimento que asume tamén, polo tanto, as funcións da xefatura de departamento.

Este departamento cubrirá o seu horario no presente ano escolar da seguinte maneira:

- 1º ESO: o número total de alumnado matriculado neste nivel educativo ó inicio de curso é de 23 que se divide en dous subgrupos: un subgrupo de 12 alumnos e un subgrupo de 11 alumnos (denominados 3 e 4). A carga horaria semanal é de 2 horas lectivas, 4 horas en total neste nivel.
- 3º ESO: o número total de alumnado matriculado neste nivel educativo ó inicio de curso é de 26: un grupo de 14 alumnos (3ºA) e un grupo de 12 alumnos (3ºB). A carga horaria semanal é de 2 horas lectivas, 4 horas en total neste nivel.
- 4º ESO: o número total de alumnado matriculado neste nivel educativo ó inicio de curso é de 05. A carga horaria semanal total é de 3 horas lectivas neste nivel.

Total de alumnado matriculado na materia: 54 alumnos/as

Total de horas lectivas da materia: 4 horas 1º ESO + 4 horas 3º ESO + 3 horas 4º ESO = 11 horas.

2. PREVISIÓN DO DESENVOLVEMENTO DA PROGRAMACIÓN NOS DIFERENTES ESCENARIOS

2.1. ACTIVIDADE LECTIVA PRESENCIAL - METODOLOXÍA

As exposicións orais por parte da profesora irán acompañadas de distintos recursos que sirvan de apoio para a comprensión e asimilación dos contidos por parte do alumnado: presentación de diapositivas con Power- point, fotocopias, libros, lousa tradicional, taboleiro dixital interactivo, vídeos... Durante esta fase o alumnado deberá prestar atención e desenvolver a súa capacidade de observación. Proponse tamén a análise de obras plásticas coa participación dos propios alumnos e alumnas, que poderán achegar así os seus coñecementos previos, opinións e conclusións.

As actividades prácticas desenvolveranse na aula e durante a súa realización a profesora observará o rendemento e a evolución dos traballos de forma individualizada, resolvendo as dúbidas e dificultades que os alumnos propoñan, fomentando o gusto polo proceso creativo. Predominarán as actividades abertas e variadas para que se cubran as diferentes expectativas individuais: uso de técnicas e materiais novos, experimentación e motivación nos procesos creativos.

2.2. ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL - METODOLOXÍA

Seguindo a mesma liña da metodoloxía utilizada na actividade lectiva individual, o alumnado poderá seguir as clases na Aula Virtual do centro.

O tema estará dispoñible nun ficheiro PDF, un documento en formato de diapositivas que é o mesmo utilizado nas clases presenciais. As propostas de tarefas levan exemplos de tarefas realizadas e posibilidade de contacto por medio de email para aclarar dúbidas. Tanto o propio ficheiro como na páxina de Plástica da aula virtual dispoñen de suxestións de páxinas webs e vídeos titorías, que teñan vínculo con tema tratado, co fin de complementar a información.

No caso de que algún alumno ou alumna non poida seguir a ensinanza telemática, poderá ter acceso a todo o material publicado que será impreso e entregado polas vías que estableceza o equipo directivo, así como a posibilidade de recoller as tarefas.

O material publicado en formato dixital será producido pola profesora, (presentación de diapositivas en PDF, para facilitar a visualización, por parte do alumnado, en calquera dispositivo). Contará con textos explicativos, imaxes de obras de arte, debuxos, traballos do propio alumnado, vídeos inseridos, ligazóns a outros sitios webs pertinentes ao tema etc. Este material se publica de maneira simultánea ao traballado nas clases, totalmente actualizado independentemente se hai alumnado que este obrigado a seguir as clases no presenciais.

Durante o período da ensinanza telemática, a profesora estará en contacto co alumnado mediante correo electrónico, a plataforma Webex de videoconferencia, mensaxes por ABALAR e/ou vía telefónica, conforme a necesidade. Trátase de non soamente asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado como incentivalo, animalo e mantelo informado. Ademais é fundamental dar un retorno inmediato cando aparezan dúbidas ou cando entreguen as tarefas.

3. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.

O estudo da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual supón a posta en marcha de toda unha serie de estratexias cognitivas, de pensamento e aprendizaxe para a realización de distintas tarefas, polo que leva implícito o desenvolvemento de cada unha das competencias clave. Así mesmo, incidirase no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Abordar cada competencia de maneira global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en indicadores de seguimento (entre dous e cinco por competencia), grandes alicerces que permiten describirla dunha maneira máis precisa; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que devanditos indicadores divídanse, á súa vez, no que se denominan descritores da competencia, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área é unha oportunidade para utilizar a linguaxe simbólica así como o estudo máis detallado dos aspectos espaciais da realidade e a súa representación gráfica. Tamén na área adéstranse procedementos relacionados co método científico, como son: a observación, a experimentación, o descubrimento, a reflexión e a análise.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Respetar e preservar a vida dos seres vivos da súa contorna.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano na contorna natural e as repercusións para a vida futura.
- Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.

Comunicación lingüística

Esta área contribúe á adquisición da competencia lingüística na medida que favorece a comprensión e expresión oral e escrita ao promover o coñecemento e a utilización do vocabulario específico referido á expresión artística e ao explorar diferentes canles de comunicación.

Descritores prioritarios:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...

Competencia dixital

Dentro da área aparecen contidos que fan referencia á contorna audiovisual e multimedia dando especial importancia ao uso de ferramentas tecnolóxicas, para a creación de producións audiovisuais.

Para iso, nesta área, traballarase os seguintes descritores da competencia:

- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Empregar distintas fontes para a procura de información.

Conciencia e expresións culturais

A área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual contribúe, especialmente, a adquirir a competencia artística e cultural. Xa que se pon a énfase en ampliar o coñecemento dos diferentes códigos artísticos e na utilización das técnicas e os recursos que lles son propios. O alumnado aprende a mirar, ver, observar e percibir, e desde o coñecemento da linguaxe visual, a apreciar os valores estéticos e culturais das producións artísticas. Por outra banda, contribúese a esta competencia cando se experimenta e investiga con diversidade de técnicas plásticas e visuais e é capaz de expresarse a través da imaxe.

Polo que nesta área, traballárase os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta área é unha boa ferramenta para potenciar a competencia social e cívica. Na medida que as producións artísticas pódense expor como traballo en equipo, sendo unha oportunidade para fomentar a cooperación, o respecto, a tolerancia, etc. Por outra banda o fomento da creatividade na aula, leva a valorar diversos enfoques e formulacións.

Para iso adestráranse os seguintes descritores:

- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta área colabora en gran medida na adquisición do sentido de iniciativa e espírito emprendedor xa que en todo proceso de creación hai que converter unha idea nun produto e para iso hanse de desenvolver estratexias de planificación, de previsión de recursos, de anticipación e avaliación de resultados.

Este proceso, sitúa ao alumnado ante un proceso que lle obriga a tomar decisións de maneira autónoma. Todo isto, xunto co espírito creativo, a experimentación, a investigación, e a autocrítica fomentan a iniciativa e o espírito emprendedor.

Os descritores que adestráranse son:

- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dar prioridade a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Atopar posibilidades na contorna que outros non aprecian.

Aprender a aprender

Esta materia contribuirá á competencia para aprender a aprender na medida en que favoreza a reflexión sobre os procesos e a propia experimentación creativa, xa que esta implica a toma de conciencia das propias capacidades e recursos, así como a aceptación dos propios erros como instrumento de mellora.

Os descritores que adestraranse son:

- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

5. OBXECTIVOS DA ÁREA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL.

- 1.-Identificar os elementos configuradores da imaxe.
- 2.-Expresar emocións utilizando distintos elementos configurativos e recursos gráficos: liña, puntos, cores, texturas, claroscuros, etc.
- 3.-Identificar e aplicar os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo en composicións básicas.
- 4.-Identificar e diferenciar as propiedades da cor luz e da cor pigmento.
5. Diferenciar as distintas texturas: naturais, artificiais, táctiles e visuais valorando a súa capacidade expresiva.
- 6.-Coñecer e aplicar os métodos creativos gráfico-plásticos aplicados a procesos de artes plásticas e de deseño.
- 7.-Crear composicións gráfico-plásticas persoais e colectivas.
- 8.-Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas.
- 9.-Identificar os elementos e os factores que interveñen no proceso de percepción de imaxes.
- 10.-Coñecer as leis visuais da Gestalt que posibilitan as ilusións ópticas e aplicarlas na elaboración de obras propias.
- 11.-Distinguir e crear diferentes tipos de imaxes segundo a súa relación significante-significado: símbolos e iconas.
- 12.-Analizar e realizar fotografías comprendendo e aplicando os seus fundamentos.
- 13.-Analizar e realizar cómics aplicando os recursos de xeito apropiado.
- 14.-Coñecer os fundamentos da imaxe en movemento, explorar as súas posibilidades expresivas.
- 15.-Identificar e recoñecer as diferentes linguaxes visuais apreciando os distintos estilos e tendencias e valorando, respectando e gozando do patrimonio histórico

e cultural.

- 16.-Comprender os fundamentos da linguaxe multimedia, valorar as achegas das tecnoloxías dixitais e ser capaz de elaborar documentos mediante esta linguaxe.
- 17.-Comprender e empregar os conceptos espaciais do punto, da liña e do plano.
- 18.-Coñecer con fluidez os conceptos de circunferencia, círculo e arco.
- 19.-Utilizar o compás, realizando exercicios variados e usando a ferramenta de forma fluída.
- 20.-Comprender os conceptos de ángulo e de bisectriz e a clasificación de ángulos.
- 21.-Trazar a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón.
- 22.-Estudar as aplicacións do teorema de Tales.
- 23.-Coñecer lugares xeométricos e defínilos.
- 24.-Comprender a clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos.
- 25.-Coñecer as propiedades xeométricas e matemáticas dos triángulos rectángulos, aplicándoas con propiedade á construción destes.
- 26.-Executar as construcións máis habituais de paralelogramos.
- 27.-Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.
- 28.-Comprender as condicións dos centros e as rectas tanxentes nos distintos casos de tanxencia e enlaces.
- 29.-Comprender a construción do óvalo e do ovoide básicos, aplicando as propiedades das tanxencias entre circunferencias.
- 30.-Estudar os conceptos de simetría, xiro e translación, aplicándoos ao deseño de composicións con módulos.
- 31.-Comprender o concepto de proxección aplicándoo ao debuxo das vistas de obxectos, entendendo a utilidade das anotacións e practicando sobre as tres vistas de obxectos sinxelos partindo da análise das súas vistas principais.
- 32.-Comprender e practicar o procedemento da perspectiva cabaleira aplicada a volumes elementais.
- 33.-Comprender e practicar os procesos de construción de perspectivas isométricas de volumes sinxelos.
- 34.-Utilizar a linguaxe plástica e visual para realizar composicións creativas, individuais e en grupo para enriquecer as súas posibilidades de comunicación.
- 35.-Utilizar a linguaxe dixital e analóxica para realizar obras plásticas.
- 36.-Elaborar unha composición sobre a base duns obxectivos prefixados e auto avaliar o proceso de realización.
- 37.-Traballar cooperativamente na realización dos proxectos plásticos.
- 38.-Apreciar e valorar os distintos estilos artísticos do noso patrimonio a través da análise e do traballo sobre obras de arte.

- 39.-Utilizar a xeometría e trazos xeométricos no deseño plástico velando pola limpeza nos materiais de debuxo técnico.
- 40.-Usar o debuxo como representación obxectiva no ámbito das artes, a arquitectura, o deseño e a enxeñaría.
- 41.-Representar trazos xeométricos e pezas sinxelas a través de ferramentas tecnolóxicas.
- 42.-Analizar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural sendo sensible ás súas calidades.
- 43.-Extraer os elementos básicos da estrutura da linguaxe do deseño.
- 44.-Fomentar a creatividade nas composicións técnicas e expresivas do deseño.
- 45.-Analizar a linguaxe audiovisual e multimedia afondando nos elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva para elaborar mensaxes propias.
- 46.-Desenvolver unha actitude crítica ante a publicidade.

6. DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO.

A continuación detállanse a relación de estándares de aprendizaxe avaliáveis da área que formarán parte dos perfís competenciais.

Nos tres primeiros cursos da ESO, a educación Plástica Visual e Audiovisual estrutúrase en tres bloques: "Expresión plástica", "Comunicación audiovisual" e "Debuxo técnico". En cuarto da ESO os bloques nos que se estrutura a materia son: "Expresión plástica", "Debuxo técnico", "Fundamentos do deseño" e "Linguaxe audiovisual e multimedia".

O bloque de "Expresión plástica" experimenta con materiais e técnicas diversas na aprendizaxe do proceso de creación. Inténtase darlle ao alumnado unha maior autonomía na creación de obras persoais, axudando a planificar mellor os pasos na realización de proxectos artísticos, tanto propios coma colectivos. Analízanse as características da linguaxe audiovisual desde a cal se realiza a análise crítica das imaxes que nos rodean no bloque de "Comunicación audiovisual" e faise, tamén, especial fincapé no uso das tecnoloxías da información e da comunicación aplicadas á imaxe.

No bloque titulado "Debuxo técnico" trasládanse coñecementos teórico-prácticos sobre formas xeométricas e sistemas de representación, e aplícanse estes coñecementos á resolución de problemas e á realización de deseños.

No cuarto curso, considerando os coñecementos adquiridos, incorpórase o bloque de "Fundamentos do deseño", que vai permitir o coñecemento dos fundamentos do deseño nas súas diferentes áreas, desenvolvendo, desde un punto de vista práctico, os coñecementos adquiridos no resto de bloques.

DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 1º de ESO

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque Expresión plástica						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b f n	B1.1. Elementos configurativos da imaxe: punto, liña e plano. B1.2. Aprecio do uso que os/as artistas fan do punto, a liña e o plano para aplicalo ás propias composicións.	B1.1. Identificar os elementos configuradores da imaxe.	EPVA B1.1.1. Identifica e valora a importancia do punto, a liña e o plano, analizando de xeito oral e escrito imaxes e producións gráfico plásticas propias e alleas.	CCEC	Identificar correctamente nunha imaxe, dada ou propia, os elementos básicos das imaxes.	1 sesión
b f n	B1.3. O punto como o elemento máis sinxelo na comunicación visual. B1.4. Posibilidades gráficas e expresivas da liña en relación ao seu trazado, o seu grosor ou a súa velocidade. B1.5. Calidades do plano como elemento compositivo e como construtor de volume.	B1.2. Experimentar coas variacións formais do punto, o plano e a liña.	EPVAB1.2.1. Analiza os ritmos lineais mediante a observación de elementos orgánicos na paisaxe, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico-plásticas. EPVAB1.2.2. Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea. EPVAB1.2.3. Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.	CAA CSIEE CCEC	Realizar composicións gráfico- plásticas baseadas en formas nas que se experimente co valor expresivo do punto traballando coa témpera (puntillismo), a liña e o plano e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación	4 sesións
a c d n o	B1.6. Elementos de expresión plástica: liña, textura e cor.	B1.3. Expresar emocións utilizando distintos elementos configurativos e recursos gráficos: liña, puntos, cores, texturas, claroscuros, etc.	EPVAB1.3.1. Realiza composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, liberdade, opresión, alegría, tristura, etc.) utilizando diversos recursos gráficos en cada caso (claroscuro, liñas, puntos, texturas, cores, etc.).	CCL	Realizar 2 composicións con puntos, liñas, cores e texturas que transmitan emocións distintas dadas (calma, violencia, liberdade, opresión, alegría, tristura, etc.)	6 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque Expresión plástica						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a f n	B1.7. Composición: elementos. B1.8. O ritmo na composición	B1.4. Identificar e aplicar os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo en composicións básicas.	EPVAB1.4.1. Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	CCL	Realizar composicións con elementos xeométricos nas que se apliquen conceptos de proporción, equilibrio e ritmo. Presentar dúas aplicacións do ritmo nunha rede modular dada para deseños téxtil e ornamental.	2 sesións
			EPVAB1.4.2. Realiza composicións básicas con diferentes técnicas segundo as propostas establecidas por escrito.	CSIEE		
			EPVAB1.4.3. Realiza composicións modulares con diferentes procedementos gráfico-plásticos en aplicacións ao deseño téxtil, ornamental, arquitectónico ou decorativo.	CCEC CSIEE		
			EPVAB1.4.4. Representa obxectos illados e agrupados do natural ou do ámbito inmediato, proporcionándoos en relación coas súas características formais e en relación co seu ámbito.	CCEC		
a c d n	B1.9. A cor coma fenómeno físico e visual. Mestura aditiva e mestura substractiva. B1.10. Círculo cromático. Cores complementarias.	B1.5. Experimentar coas cores primarias e secundarias.	EPVAB1.5.1. Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e substractiva e as cores complementarias.	CSC	Coñecer as cores primarias e secundarias, as características da cor (saturación, tono e luminosidade) e realizar composicións con gamas de cor quentes e frios.	5 sesións
a c f o	B1.11. Texturas naturais e artificiais. Capacidade expresiva das texturas.	B1.6. Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.	EPVAB1.6.1. Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.	CSIEE	Diferenciar texturas táctiles e visuais, e introducilas como un elemento expresivo máis nas composicións de carácter figurativo ou abstracto.	4 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque Expresión plástica

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporali- zación
b c e f g n	B1.12. Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.	B1.7. Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas: témpera, lapis de grafito e de cor; colaxe.	EPVAB1.7.1. Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade.	CCL	Realizar exercicios de escala cromática aplicando nunha composición. Manexar as técnicas plásticas experimentadas, aínda que sen destreza, aplicando na actividade proposta.	Ao longo do curso na execución das actividades relacionadas
			EPVAB1.7.2. Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas.	CSC		
	EPVAB1.7.3. Experimenta coas témperas aplicando a técnica de diferentes formas (pinceis, esponxas, goteos, distintos graos de humidade, estampaxes, etc.), valorando as posibilidades expresivas segundo o grao de opacidade e a creación de texturas visuais cromáticas.	CCEC	Aplicar técnicas expresivas coas témperas sobre diferentes soportes Aplicar técnicas de corte cola do papel nunha creación artística en grupo para expor nun evento do centro.			
	EPVAB1.7.4. Utiliza o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles, para crear composicións, colaxes matéricas e figuras tridimensionais.	CAA	Aproveitar materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico-plásticas.			
	EPVAB1.7.5. Crea co papel recortado formas abstractas e figurativas compóndoas con fins ilustrativos, decorativos ou comunicativos	CSC	Traer o material necesario para a actividade en bo estado e mantelo organizado.			
	EPVAB1.7.6. Aproveita materiais reciclados para elaboración de obras de forma responsable co medio.					
	EPVAB1.7.7. Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto orde e estado, achegándoo á aula cando necesario para a elaboración das actividades.					

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque 2. Comunicación audiovisual

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a c d e f	B2.1. Imaxe e a comunicación visual. Iconicidade. Graos de iconicidade. Imaxe figurativa e imaxe abstracta	B2.1. Recoñecer os graos de iconicidade en imaxes presentes no ámbito comunicativo	EPVAB2.1.1. Diferencia imaxes figurativas de abstractas.	CCL	Nomear correctamente os exemplos de mostra. Crear imaxes de distinto grao de iconicidade a partir dun referente real figurativo	3 sesións
			EPVAB2.1.2. Recoñece graos de iconicidade nunha serie de imaxes	CCL		
			EPVAB2.1.3. Crea imaxes con distintos graos de iconicidade baseándose nun mesmo tema	CD		
a c l o	B2.2. Comunicación visual. Símbolos e iconas.	B2.2. Distinguir e crear tipos de imaxes segundo a súa relación significante- significado: símbolos e iconas	EPVAB2.2.1. Distingue símbolos de iconas.	CCL	Deseñar símbolos e iconas	3 sesións
			EPVAB2.2.2. Deseña símbolos e iconas.	CD		
c f g i h o	B2.3. O cómic: medio de expresión. Linguaxe do cómic.	B2.3. Analizar e realizar cómics aplicando os recursos de adecuadamente.	EPVAB2.3.1. Deseña un cómic utilizando adecuadamente viñetas e lendas, globos, liñas cinéticas e onomatopeas.	CCL	Crear unha pequena tira cómica usando correctamente a linguaxe do cómic	3 sesións
a c e h ñ o	B2.4. Comunicación visual: características e elementos que interveñen nela.	B2.4. Diferenciar e analizar os elementos que interveñen nun acto de comunicación.	EPVAB2.4.1. Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación visual.	CSC	Identificar os elementos que interveñen en actos de comunicación visual. Explicar oralmente a mensaxe dunha composición propia razoándoa	2 sesións
a d e f h o	B2.5. Funcións das mensaxes na comunicación visual e audiovisual.	B2.5. Recoñecer as funcións da comunicación.	EPVAB2.5.1. Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación audiovisual.	CCL	Distinguir a función ou funcións que predominan en mensaxes visuais e audiovisuais e ser capaz de crear composicións con imaxes que cumpran unha función específica	3 sesións
			EPVAB2.5.2. Distingue a función ou funcións que predominan en mensaxes visuais e audiovisuais.	CD		

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque 3. Debuxo técnico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b n o	B3.1. Elementos xeométricos fundamentais: punto, liñas e direccións. Posicións relativas entre rectas: paralelas, cortantes e perpendiculares.	B3.1. Comprender e empregar os conceptos espaciais do punto, a liña e o plano.	EPVAB3.1.1. Traza as rectas que pasan por cada par de puntos, usando a regra, e resalta o triángulo que se forma.	CAA	Trazar as rectas que pasan por cada par de puntos, usando a regra, e resaltar o triángulo que se forma.	1 sesión
b f n o	B3.2. Manexo da escuadra e cartabón para o trazado de paralelas, perpendiculares e rectas a 45º.	B3.2. Construír distintos tipos de rectas, utilizando a escuadra e o cartabón, despois de repasar previamente estes conceptos.	EPVAB3.2.1. Traza rectas paralelas, transversais e perpendiculares a outra dada, que pasen por puntos definidos, utilizando escuadra e cartabón con suficiente precisión.	CMCCT	Trazar rectas paralelas, transversais e perpendiculares a outra dada, que pasen por puntos definidos, utilizando escuadra e cartabón con suficiente precisión.	2 sesións
b n o	B3.3. Circunferencia e círculo. A circunferencia como lugar xeométrico básico no plano.	B3.3. Coñecer con fluidez os conceptos de circunferencia, círculo e arco.	EPVAB3.3.1. Constrúe unha circunferencia lobulada de seis elementos, utilizando o compás.	CD	Empregar o compás para trazar unha circunferencia lobulada de seis elementos, empregando as mediatrices con precisión.	2 sesións
b f n o	B3.4. Manexo do compás. Dividir a circunferencia en dous, catro, seis ou oito partes iguais, usando o compás. Realizar motivos decorativos co manexo do compás.	B3.4. Utilizar o compás, realizando exercicios variados para familiarizarse con esta ferramenta.	EPVAB3.4.1. Divide a circunferencia en seis partes iguais, usando o compás, e debuxa coa regra o hexágono regular e o triángulo equilátero que se posibilita.	CMCCT	Dividir a circunferencia en seis partes iguais, usando o compás, e debuxar coa regra o hexágono regular e o triángulo equilátero que se posibilita.	2 sesión

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque 3. Debuxo técnico						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
bo	B3.5. Ángulos. Clasificación de ángulos e posicións relativas. B3.6. Trazado de ángulos con escuadra e cartabón.	B3.5. Comprender o concepto de ángulo e bisectriz e a clasificación de ángulos agudos, rectos e obtusos.	EPVAB3.5.1. Identifica os ángulos de 30°, 45°, 60° e 90° na escuadra e no cartabón.	CSIEE	Identificar os ángulos de 30°, 45°, 60° e 90° na escuadra e no cartabón	1 sesión
bo	B3.7. Realizar operacións con ángulos. Medidas angulares. Transporte de medidas angulares.	B3.6. Estudar a suma e a resta de ángulos, e comprender a forma de medilos.	EPVAB3.6.1. Suma ou resta ángulos positivos ou negativos con regra e compás.	CMCCT	Sumar ou resta ángulos positivos ou negativos con regra e compás	1 sesión
bo	B3.8. Bisectriz dun ángulo. A bisectriz como lugar xeométrico básico no plano.	B3.7. Estudar o concepto de bisectriz e o seu proceso de construción.	EPVAB3.7.1. Constrúe a bisectriz dun ángulo calquera, con regra e compás.	CCEC	Construír a bisectriz dun ángulo calquera, con regra e compás.	1 sesión
bo	B3.9. Concepto de medida. Operacións con segmentos coa axuda da regra ou utilizando o compás.	B3.8. Diferenciar claramente entre recta e segmento tomando medidas de segmentos coa regra ou utilizando o compás.	EPVAB3.8.1. Suma ou resta segmentos, sobre unha recta, medindo coa regra ou utilizando o compás.	CMCCT	Sumar ou restar segmentos, sobre unha recta, medindo coa regra ou utilizando o compás.	1 sesión
bo	B3.10. Mediatriz dun segmento. A mediatriz como lugar xeométrico básico no plano.	B3.9. Trazar a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón	EPVAB3.9.1. Traza a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón	CMCCT	Traza a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón	1 sesión
bo	B3.11. Teorema de Thales. Aplicacións do teorema de Thales para dividir un segmento en partes iguais e para a escala dun polígono	B3.10. Estudar as aplicacións do teorema de Thales	EPVAB3.10.1. Divide un segmento en partes iguais, aplicando o teorema de Thales EPVAB3.10.2. Escala un polígono aplicando o teorema de Thales.	CCEC CSIEE	Divide un segmento en partes iguais, aplicando o teorema de Thales	2 sesión

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque 3. Debuxo técnico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b g f o	B3.12. Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.	B3.11. Coñecer lugares xeométricos e defínilos.	EPVAB3.11.1. Explica, verbalmente ou por escrito, os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisección, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).	CMCCT	Identificar oralmente os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisección, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).	2 sesión
b n o	B3.13. Triángulos. Clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos. Propiedade fundamental dos triángulos.	B3.12. Comprender a clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos.	EPVAB3.12.1. Clasifica calquera triángulo, observando os seus lados e os seus ángulos.	CCEC	Clasificar calquera triángulo, observando os seus lados e os seus ángulos.	2 sesións
b f n o	B3.14. Construción de triángulos.	B3.13. Construír triángulos coñecendo tres dos seus datos (lados ou ángulos).	EPVAB3.13.1. Constrúe un triángulo coñecendo dous lados e un ángulo, ou dous ángulos e un lado, ou os seus tres lados, utilizando correctamente as ferramentas.	CAA	Construír un triángulo coñecendo dous lados e un ángulo, ou dous ángulos e un lado, ou os seus tres lados, utilizando correctamente as ferramentas.	3 sesións
b f	B3.15. Liñas e puntos notables dos triángulos. Alturas, medianas, bisectrices e mediatrices dos triángulos	B3.14. Analizar as propiedades de puntos e rectas característicos dun triángulo.	EPVAB3.14.1. Determina o baricentro, o incentro ou o circuncentro de calquera triángulo, construíndo previamente as medianas, as bisectrices ou as mediatrices correspondentes	CSIEE		
b f	B3.16. Triángulo rectángulo: características e construción dun.	B3.15. Coñecer as propiedades xeométricas e matemáticas dos triángulos rectángulos, e aplicarlas con propiedade á construción destes.	EPVAB3.15.1. Debuxa un triángulo rectángulo coñecendo a hipotenusa e un cateto.	CMCCT	Debuxar un triángulo rectángulo coñecendo a hipotenusa e un cateto.	1 sesión
b n	B3.17. Cuadriláteros: clasificación e propiedades.	B3.16. Coñecer os tipos de cuadriláteros.	EPVAB3.16.1. Clasifica correctamente calquera cuadrilátero.	CCEC	Nomear correctamente calquera cuadrilátero.	1 sesión
b f n	B3.18. Construción de cuadriláteros.	B3.17. Executar as construcións máis habituais de paralelogramos.	EPVAB3.17.1. Constrúe calquera paralelogramo coñecendo dous lados consecutivos e unha diagonal.	CAA	Constrúe o cadrado dado o lado e o rectángulo dados os dous lados	2 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 1º curso - Bloque 3. Debuxo técnico						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b f n	B3.19. Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos.	B3.18. Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.	EPVAB3.18.1. Clasifica correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular.	CCEC	Clasificar correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular	1 sesión
b f n o	B3.20. Construción de polígonos regulares inscritos nunha circunferencia.	B3.19. Estudiar a construción dos polígonos regulares inscritos na circunferencia.	EPVAB3.19.1. Constrúe correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, inscritos nunha circunferencia.	CMCCT	Construír correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, inscritos nunha circunferencia.	5 sesións

DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 3º de ESO

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 1. Expresión plástica						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporali- zación
b c d f g n	B1.1. Proceso creativo. Métodos creativos aplicados a procesos de artes plásticas e deseño.	B1.1. Coñecer e aplicar os métodos creativos gráfico-plásticos aplicados a procesos de artes plásticas e deseño.	EPVAB1.1.1. Crea composicións aplicando procesos creativos sinxelos, mediante propostas por escrito, axustándose aos obxectivos finais.	CAA	Crear composicións aplicando procesos creativos sinxelos, mediante propostas por escrito, axustándose aos obxectivos. Aplicar métodos creativos para a elaboración de deseño gráfico ou deseños de produto.	2 sesións.
			EPVAB1.1.2. Coñece e aplica métodos creativos para a elaboración de deseño gráfico, deseños de produto, moda e as súas múltiples aplicacións.	CSIEE		
b d f g n	B1.2. O proceso creativo desde a idea inicial ata a execución definitiva.	B1.2. Crear composicións gráfico-plásticas persoais e colectivas.	EPVAB1.2.1. Reflexiona e avalía, oralmente e por escrito, o proceso creativo propio e alleo desde a idea inicial ata a execución definitiva.	CSIEE	Reflexionar e avaliar, oralmente e por escrito, o proceso creativo propio e alleo desde a idea inicial ata a execución definitiva.	Explicación do proceso e práctica desenvólvense durante o curso
a c d f n	B1.3. A imaxe como representación da realidade. Iconicidade na imaxe gráfica. Niveis de iconicidade. B1.4. O bosquexo como estudo previo ao resultado final.	B1.3. Debuxar con distintos niveis de iconicidade da imaxe.	EPVAB1.3.1. Comprende e emprega os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquexos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.	CCEC	Comprender e empregar os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquexos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.	3 sesións
a c d f n	B1.5. Natureza da cor. Cor luz e cor pigmento. B1.6. Temperatura da cor. B1.7. Simbolismo da cor	B1.4. Identificar e diferenciar as propiedades da cor luz e a cor pigmento	EPVAB1.4.1. Realiza modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar sensacións en composicións sinxelas.	CSIEE	Realizar modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar	1 sesión
			EPVAB1.4.2. Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.	CSC	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.	2 sesións
			EPVAB1.4.3. Realiza composicións abstractas con diferentes técnicas gráficas para expresar sensacións por medio do uso da cor.	CSIEE	Realizar composicións abstractas nas que se expresen sensacións por medio do uso da cor	

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 1. Expresión plástica

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporali- zación
b c f g n	B1.8. Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.	B1.5. Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas. Témpera, lapis de grafito e de cor; colaxe.	EPVAB1.5.1. Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade	CCL	Utilizar con propiedade as técnicas gráfico- plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade	4 sesións de explicación dos procesos. A práctica se desenvolverá nos traballos feitos durante o curso
			EPVAB1.5.2. Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas	CCEC	Crear composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua, técnicas en superficies homoxéneas ou degradadas	
			EPVAB1.5.3. Experimenta coas témperas aplicando a técnica de diferentes formas (pinceis, esponxas, goteos, distintos graos de humidade, estampaxes, etc.), valorando as posibilidades expresivas segundo o grao de opacidade e a creación de texturas visuais cromáticas	CCEC	Realizar composicións con técnicas húmidas (témpera, acuarela) experimentando coa técnica e as súas posibilidades expresivas Utilizar o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles para crear composicións, colaxes matéricas e figuras tridimensionais.	
			EPVAB1.5.4. Utiliza o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles para crear composicións, colaxes matéricas e figuras tridimensionais.	CAA	Aproveitar materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico- plásticas.	
			EPVAB1.5.5. Crea co papel recortado formas abstractas e figurativas compóndoas con fins ilustrativos, decorativos ou comunicativos.	CSIEE	Manter o espazo de traballo e o material en orde e estado perfectos, e achegalo á aula cando sexa necesario para a elaboración das actividades	
			EPVAB1.5.6. Aproveita materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico-plásticas.	CSC		
			EPVAB1.5.7. Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en orde e estado perfectos, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.	CSC		

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 2. Comunicación audiovisual						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a d f	B2.1. Percepción visual. Proceso perceptivo. B2.2. Constantes perceptivas de forma, tamaño e cor.	B2.1. Identificar os elementos e factores que interveñen no proceso de percepción de imaxes.	EPVAB2.1.1. Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.	CAA	Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.	1 sesión
a n	B2.3. Ilusións ópticas. B2.4. Leis ou principios da Gestalt.	B2.2. Recoñecer as leis visuais da Gestalt que posibilitan as ilusións ópticas e aplicar estas leis na elaboración de obras propias.	EPVAB2.2.1. Identifica e clasifica ilusións ópticas segundo as leis da Gestalt.	CSC	Identificar e clasificar ilusións ópticas segundo as leis da Gestalt.	1 sesións
			EPVAB2.2.2. Deseña ilusións ópticas baseándose nas leis da Gestalt.	CCEC	Deseña ilusións ópticas baseándose nas leis da Gestalt.	2 sesión
e g o	B2.5. Imaxe en movemento: posibilidades expresivas.	B2.3. Coñecer os fundamentos da imaxe en movemento e explorar as súas posibilidades expresivas.	EPVAB2.3.1. Elabora unha animación con medios dixitais e/ou analóxicos.	CD	Elabora unha animación con medios dixitais e/ou analóxicos.	4 sesións
a c d f h	B2.6. Linguaxe visual. Signo visual. Significante e significado.	B2.4. Identificar significante e significado nun signo visual.	EPVAB2.4.1. Distingue significante e significado nun signo visual.	CCL	Distingue significante e significado nun signo visual.	1 sesión
a c f h ñ	B2.7. Linguaxe da imaxe. Aprender a ler a imaxe. B2.8. Denotación e connotación.	B2.5. Describir, analizar e interpretar unha imaxe, distinguindo os seus aspectos denotativo e connotativo	EPVAB2.5.1. Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe identificando, clasificando e describindo os seus elementos.	CCL	Analizar unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva identificando os elementos de significado e ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado	1 sesión
			EPVAB2.5.2. Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, identificando os elementos de significación, narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado	CCEC		1 sesión

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 2. Comunicación audiovisual

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
e l ñ o	B2.9. Fotografía. A fotografía como medio de comunicación.	B2.6. Analizar e realizar fotografías comprendendo e aplicando os fundamentos desta.	EPVAB2.6.1. Identifica encadramentos e puntos de vista nunha fotografía.	CCL	Realizar fotografías con distintos encadramentos e puntos de vista, aplicando diferentes leis compositivas	6 sesións
			EPVAB2.6.2. Realiza fotografías con distintos encadramentos e puntos de vista, aplicando diferentes leis compositivas.	CD		
a c d e h	B2.10. Linguaxes visual e audiovisual: funcións e códigos.	B2.7. Utilizar de xeito axeitado as linguaxes visual e audiovisual con distintas funcións.	EPVAB2.7.1. Deseña, en equipo, mensaxes visuais e audiovisuais con distintas funcións utilizando diferentes linguaxes e códigos, seguindo de xeito ordenado as fases do proceso (guión técnico, storyboard, realización, etc.), e valora de xeito crítico os resultados.	CCL	Elaborar en equipo un anuncio publicitario con medios audiovisuais	2 sesións
a c d e o	B2.11. Recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	B2.8. Identificar e recoñecer as linguaxes visuais apreciando os estilos e as tendencias, valorando, e respectando e gozando d patrimonio histórico e cultural,	EPVAB2.8.1. Identifica os recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	CSC	Identificar os recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	4 sesións
a c d e o	B2.12. Publicidade: principais recursos visuais empregados nela.	B2.9. Identificar e empregar recursos visuais como as figuras retóricas na linguaxe publicitaria.	EPVAB2.9.1. Deseña unha mensaxe publicitaria utilizando recursos visuais como as figuras retóricas.	CCL	Deseñar unha mensaxe publicitaria utilizando recursos visuais como as figuras retóricas.	4 sesións
a c d f h i	B2.13. Cine. O cine como medio de comunicación.	B2.10. Apreciar a linguaxe do cine analizando obras de xeito crítico, situándoas no seu contexto histórico e sociocultural, e reflexionando sobre a relación da linguaxe cinematográfica coa mensaxe da obra.	EPVAB2.10.1. Reflexiona criticamente sobre unha obra de cine, situándoa no seu contexto e analizando a narrativa cinematográfica en relación coa mensaxe.	CCEC	Analizar a narrativa en relación coa mensaxe dun fragmento dunha obra cinematográfica	3 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 2. Comunicación audiovisual						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
e g i	B2.14. Linguaxe multimedia como ferramenta de traballo.	B2.11. Comprender os fundamentos da linguaxe multimedia, valorar as achegas das tecnoloxías dixitais e ser capaz de elaborar documentos mediante este.	EPVAB2.11.1. Elabora documentos multimedia para presentar un tema ou proxecto, empregando os recursos dixitais de xeito axeitado.	CD	Elabora documentos multimedia para presentar un tema ou proxecto, empregando os recursos dixitais de xeito axeitado.	Esta actividade se desenvolverá nas sesións dedicadas á fotografía e anuncio publicitario

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 3. Debuxo técnico						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b f g	B3.1. Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.	B3.1. Coñecer lugares xeométricos e defínilos.	EPVAB3.1.1. Explica verbalmente ou por escrito os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisectriz, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).	CCL	Non	1 sesión
b f n	B3.2. Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos	B3.2. Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.	EPVAB3.2.1. Clasifica correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular	CAA	Clasificar correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular	1 sesión
b f n	B3.3. Construción de polígonos regulares dado o lado.	B3.3. Estudar a construción de polígonos regulares coñecendo o lado.	EPVAB3.3.1. Constrúe correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, coñecendo o lado.	CMCCT	Construír correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, coñecendo o lado.	4 sesións
b e f g	B3.4. Tanxencias e enlaces. Propiedades e consideracións xeométricas das tanxencias.	B3.4. Comprender as condicións dos centros e as rectas tanxentes en distintos casos de tanxencia e enlaces.	EPVAB3.4.1. Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias, utilizando adecuadamente as ferramentas EPVAB3.4.2. Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias e rectas, utilizando adecuadamente as ferramentas.	CMCCT CA	Resolver correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias, utilizando adecuadamente as ferramentas	2 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 1º ciclo de ESO, 3º curso - Bloque 3. Debuxo técnico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b e f g	B3.5. Tanxencias e enlaces en curvas técnicas: óvalos e ovoídes.	B3.5. Comprender a construción do óvalo e do ovoíde básicos, aplicando as propiedades das tanxencias entre circunferencias.	EPVAB3.5.1. Constrúe correctamente un óvalo regular, coñecendo o diámetro maior.	CMCCT	Construír correctamente un óvalo regular, coñecendo o diámetro maior, o menor ou ambos.	2 sesións
b f o	B3.6. Propiedades e características das tanxencias en óvalos e ovoídes.	B3.6. Analizar e estudar as propiedades das tanxencias nos óvalos e nos ovoídes.	EPVAB3.6.1. Constrúe varios tipos de óvalos e ovoídes, segundo os diámetros coñecidos.	CSIEE	Construír o ovoíde coñecido o eixe menor, o eixe maior ou ambos.	2 sesión
b f g n	B3.7. Enlaces en curvas técnicas. Espirais: propiedades e características.	B3.7. Aplicar as condicións das tanxencias e enlaces para construír espirais de dous, tres, catro e cinco centros.	EPVAB3.7.1. Constrúe correctamente espirais de dous, tres, catro e cinco centros.	CMCCT	Constrúe correctamente espirais de dous ou tres centros.	2 sesión
b f g n	B3.8. Redes modulares: cadrada e triangular. B3.9. Concepto de simetría, xiro e translación aplicado as composicións modulares.	B3.8. Estudar os conceptos de simetrías, xiros e translacións aplicándoos ao deseño de composicións con módulos.	EPVAB3.8.1. Executa deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.	CD	Executar deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.	4 sesións
b f n o	B3.10. Representación obxectiva de sólidos. Introducción aos sistemas de medida e sistemas perspectivados. Vistas diédricas dun sólido.	B3.9. Comprender o concepto de proxección e aplicalo ao debuxo das vistas de obxectos, con coñecemento da utilidade das anotacións, practicando sobre as tres vistas de obxectos sinxelos e partindo da análise das súas vistas principais.	EPVAB3.9.1. Debuxa correctamente as vistas principais de volumes frecuentes, identificando as tres proxeccións dos seus vértices e as súas arestas.	CMCCT	Debuxar correctamente as vistas principais de volumes frecuentes, identificando as tres proxeccións dos seus vértices e as súas arestas	4 sesións
b f n o	B3.11. Introducción ás axonometrías e ás súas características. Axonometría cabaleira aplicada a volumes sinxelos.	B3.10. Comprender e practicar o procedemento da perspectiva cabaleira aplicada a volumes elementais.	EPVAB3.10.1. Constrúe a perspectiva cabaleira de prismas e cilindros simples, aplicando correctamente coeficientes de redución sinxelos.	CMCCT	Construír a perspectiva cabaleira de prismas, aplicando correctamente coeficientes de redución sinxelos.	6 sesións

DESENVOLVEMENTO DO CURRÍCULO - 4º de ESO

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 1. Expresión Plástica						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a c d e h	B1.1. A linguaxe plástica e visual na creación da composición artística.	B1.1. Realizar composicións creativas, individuais e en grupo, que evidencien as capacidades expresivas da linguaxe plástica e visual, desenvolvendo a creatividade e expresándoa preferentemente coa subxectividade da súa linguaxe persoal ou empregando os códigos, a terminoloxía e os procedementos da linguaxe visual e plástica, co fin de enriquecer as súas posibilidades de comunicación.	EPVAB1.1.1. Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual.	CCEC	Utilizar os elementos da linguaxe plástica e visual nas composicións plásticas.	2 sesións
a d g n	B1.2. Leis da composición. B1.3. Leis da composición: movemento, ritmo e liñas de forza. B1.4. Cor como ferramenta simbólica.	B1.2. Realizar obras plásticas experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas, tanto analóxicas coma dixitais, valorando o esforzo de superación que supón o proceso creativo.	EPVAB1.2.1. Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión. EPVAB1.2.2. Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe. EPVAB1.2.3. Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor	CCEC CCEC CCEC	Aplicar as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos	3 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 1. Expresión Plástica

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b c e g n	B1.5. Técnicas de expresión gráfico-plásticas. Experimentación con diversos materiais	B1.3. Elixir os materiais e as técnicas máis axeitadas para elaborar unha composición sobre a base duns obxectivos prefixados e da auto avaliación continua do proceso de realización.	EPVAB1.3.1. Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.	CCEC CSIEE	Utilizar con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, manter o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado.	2 sesións de explicación dos procesos. A práctica se desenvolverá en propostas relacionadas
	B1.6. Interese pola investigación sobre materiais, soportes, técnicas e ferramentas con fins concretos, así como a utilización das tecnoloxías da información nas creación propias. B1.7. Iniciativa, creatividade e auto esixencia no proceso de produción propio..		EPVAB.1.3.2. Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.	CCEC CSIEE CAA CD		
b c e g n	B1.8. Seguimento do proceso de creación: bosquexo, proxecto, presentación final e avaliación (reflexión propia e avaliación colectiva). B1.9. Elaboración de proxectos plásticos de forma cooperativa.	B1.4. Realizar proxectos plásticos que comporten unha organización de forma cooperativa, valorando o traballo en equipo coma fonte de riqueza na creación artística.	EPVAB1.4.1. Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo.	CSIEE CCEC	Entender o proceso de creación artística e as súas fases.	2 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 1. Expresión Plástica

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
d f i n	B1.10. Lectura e valoración de obras artísticas e imaxes en distintos soportes. B1.11. Análise de distintas obras de arte situándoas na época, na técnica e no estilo aos que pertencen. Valoración do patrimonio artístico.	B1.5. Recoñecer en obras de arte a utilización de elementos e técnicas de expresión, apreciar os estilos artísticos, valorar o patrimonio artístico e cultural como un medio de comunicación e satisfacción individual e colectiva, e contribuír á súa conservación a través do respecto e divulgación das obras de arte.	EPVAB1.5.1. Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.	CSIEE CCEC	Analizar os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos	4 sesións
			EPVAB1.5.2. Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaaas no período ao que pertencen.	CSIEE CCEC		
b f g n o	B2.1. Utensilios de debuxo técnico: estudo e manexo. B2.2. Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia. B2.3. Tanxencias e enlaces. B2.4. Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.	B2.1. Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.	EPVAB2.1.1. Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.	CAA CMCCT	Diferenciar o sistema de debuxo descritivo do perceptivo	4 sesións
			EPVAB2.1.2. Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.	CAA CMCCT	Resolver problemas básicos de configuración de formas xeométricas planas e de tanxencias e enlaces. Saber e aplicarlos á creación de deseños persoais	
			EPVAB2.1.3. Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.	CAA CMCCT		
			EPVAB2.1.4. Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplicaos á creación de deseños persoais.	CAA CMCCT		

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 2. Debuxo Técnico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b f g n o	B2.1. Utensilios de debuxo técnico: estudo e manexo. B2.2. Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia. B2.3. Tanxencias e enlaces. B2.4. Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.	B2.1. Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.	EPVAB2.1.1. Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.	CAA CMCCT	Diferenciar o sistema de debuxo descritivo do perceptivo	2 sesións
			EPVAB2.1.2. Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.	CAA CMCCT	Trazar polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico	
			EPVAB2.1.3. Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.	CAA CMCCT		
			EPVAB2.1.4. Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais.	CAA CMCCT		
b f g o	B2. 5. Interpretación das pezas a través das súas vistas diédricas. B2.6. Trazado, medidas e posición correctas das vistas de pezas sinxelas. Liñas vistas e ocultas. Esbozo á man alzada e con utensilios de debuxo técnico. B2.7. Perspectiva cabaleira. Posición dos eixes e coeficiente de redución. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.	B2.2. Diferenciar e utilizar os sistemas de representación gráfica, recoñecendo a utilidade do debuxo de representación obxectiva no ámbito das artes, a arquitectura, o deseño e a enxeñaría.	EPVAB2.2.1. Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais.	CAA CMCCT	Visualizar formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais.	4 sesións
			EPVAB2.2.2. Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas.	CAA CMCCT	Debuxar perspectivas de formas tridimensionais	
			EPVAB2.2.3. Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado.	CAA CMCCT		
	B2.8. Sistema axonométrico: isometría. Posición dos eixes. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas. B2.9. Perspectiva cónica central. B2.10. Perspectiva cónica oblicua. B2.11. Análise das posibilidades da posición do punto de vista.		EPVAB2.2.4. Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado	CAA CMCCT	Identificar perspectivas cónicas frontais e oblicuas.	2 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 2. Debuxo Técnico

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
b e i o	B2.12. Debuxo asistido por computador. Trazado de pezas planas e tridimensionais sinxelas.	B2.3. Utilizar programas de debuxo por computador para construír trazados xeométricos e pezas sinxelas nos sistemas de representación.	EPVAB2.3.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos.	CAA CMCCT	Coñecer as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos.	2 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 3. Fundamentos do deseño

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a c d f h l	B3.1. Análise das linguaxes visuais cotiás (arte, deseño, publicidade, etc.). B3. 2. Fases do proceso de deseño. B3.3. Análise da estética e a funcionalidade do deseño industrial de obxectos. B3.4. Análise da estética e funcionalidade do feísmo arquitectónico.	B3.1. Percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural, con sensibilidade cara ás súas calidades plásticas, estéticas e funcionais, e apreciando o proceso de creación artística, en obras propias e alleas, e distinguir e valorar as súas fases.	EPVAB3.1.1. Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual. EPVAB3.1.2. Observa e analiza os obxectos do contorno na súa vertente estética, de funcionalidade e de utilidade, utilizando a linguaxe visual e verbal.	CSIEE CCEC CCEC	Coñecer os elementos e as finalidades da comunicación visual	2 sesións
c e g i	B3.5. Campos de aplicación do deseño.	B3.2. Identificar os elementos que forman a estrutura da linguaxe do deseño.	EPVAB3 2.1. Identifica e clasifica obxectos en función da familia ou a rama do deseño.	CSIEE CCEC	Comprender a estrutura básica da linguaxe do deseño.	2 sesións
b e f i	B3.6. Deseño de composicións modulares utilizando trazados xeométricos. B3.7. Compoñentes da imaxe corporativa: nome, cor, tipografía, logotipo, deseño, etc. B3.8. Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño	B3.3. Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais	EPVAB3.3.1. Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo	CSIEE	Realizar distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas. Realizar composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza	4 sesións

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 3. Fundamentos do deseño

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
	B3.9. Informática ao servizo dos proxectos de deseño B3.10. Planificación dun proxecto artístico.		EPVAB3.3.2. Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa. EPVAB3.3.3. Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.	CSIEE CCEC	Planificar os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras	4 sesións
			EPVAB3.3.4. Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.	CD CSIEE CCEC		
			EPVAB3.3.5. Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras	CSIEE CCEC		

Educación Plástica, Visual e Audiovisual. 4º curso - Bloque 4. Linguaxe audiovisual e multimedia

Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	Mínimos Exixibles	Temporalización
a h ñ	B4.1. Tipos de planos cinematográficos. Análise dos factores expresivos e a súa simboloxía. B4.2. Realización dun storyboard.	B4.1. Identificar os elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe audiovisual e multimedia, e describir correctamente os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual, e valorando o labor de equipo.	EPVAB4.1.1. Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.	CD CSIEE CCEC	Realizar un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película	4 sesións
			EPVAB4.1.2. Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película.	CSIEE		
e l n o	B4.3. Estudo de planos, angulacións e movementos de cámara no cine. B4.4. Criterios estéticos na elaboración de fotografías. B4.5. Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.	B4.2. Recoñecer os elementos que integran as linguaxes audiovisuais e as súas finalidades	EPVAB4.2.1. Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.	CD CSIEE CCEC	Analizar e realizar fotografías, tendo en conta criterios estéticos.	2 sesións
			EPVAB.4.2.2. Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.	CD CSIEE CCEC		
			EPVAB4.2.3. Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.	CD CSIEE CCEC		
a e f g	B4.6. Creación dixital de imaxes. B4.7. Deseño dun proxecto publicitario. B4.8. Desenvolvemento dun proxecto persoal.	B4.3. Realizar composicións creativas a partir de códigos utilizados en cada linguaxe audiovisual, amosando interese polos avances tecnolóxicos vinculados a estas linguaxes.	EPVAB4.3.1. Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.	CD CSIEE CCEC	Proxectar un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica	4 sesións
			EPVAB4.3.2. Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.	CD CSIEE CCEC		
			EPVAB4.3.3. Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.	CAA CD CSIEE CCEC		
a c d h n o	B4.9. Análise crítica da linguaxe publicitaria	B4.4. Amosar unha actitude crítica ante as necesidades de consumo creadas pola publicidade, rexeitando os elementos desta que supoñan discriminación sexual, social ou racial	EPVAB4.4.1. Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.	CD CSIEE CCEC	Analizar elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.	2 sesións

6. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE OBXECTIVOS E CONTIDOS DESENVOLVIDOS, TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMPORALIZACIÓN DETALLADA POR MES.

6.1. PROGRAMACIÓN PARA 1º DA ESO.

Iniciamos con unha actividade de diagnóstico que comprende un cuestionario sobre os coñecementos adquiridos en Educación Artística na etapa de Primaria e unha primeira proposta práctica para completar o diagnóstico. Trátase da realización dunha ilustración de palabras, utilizando o propio nome aludindo ás afeccións. O alumnado comparte as súas afeccións co grupo, imaxina e compón a ilustración plasmando os seus coñecementos plásticos e técnicos. O traballo faise sobre un recorte de papel en forma xeométrica que o propio alumnado elixe. Ademais da rúbrica de avaliación da actividade, faise unha exposición dos debuxos e unha discusión que propiciará material para realizar un pequeno diagnóstico do nivel e do repertorio plástico-visual do grupo.

Esta primeira “lámina” será archivada na portada da carpeta/cartafol.

UNIDADE 1 – INTRODUCCIÓN AO DEBUXO TÉCNICO – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Descrición da unidade

Tratamos a observación sistemática que nos permite aprehender o mundo no que vivimos, o espazo no que estamos e polo que imos deixando pegadas, rastros visuais do noso camiñar. Observamos as pegadas que foi deixando o home coas súas construcións e no seu encontro coa natureza. Por iso, introducimos a xeometría; pois medir, cuantificar e estruturar fanse necesarios cando se observa e se intenta comprender de xeito obxectivo a realidade.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Relación da xeometría coa natureza e a arte.
- Instrumentos de debuxo técnico e normalización como útiles necesarios para a representación.
- Elementos fundamentais da xeometría plana.
- Formas planas básicas: clasificación, partes e construción.
- Operacións con segmentos, arcos e ángulos.
- Reflexión sobre o simbolismo das formas.
- Recoñecer nas formas e estruturas da cultura a súa relación coas da natureza.

Temporalización:

Setembro: Outubro: Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Establecer relacións e representar de xeito simbólico con formas xeométricas.
- Plasmar graficamente e de xeito estruturado pensamentos e ideas.

Específicos:

- Recoñecer a xeometría en estruturas e redes da natureza e da arte.
- Utilizar instrumentos de debuxo técnico e recoñecer a necesidade da normalización.
- Coñecer elementos e entender conceptos básicos da xeometría plana.
- Recoñecer e construír figuras xeométricas planas.
- Recoñecer nos símbolos culturais patróns xeométricos.
- Crear composicións con formas xeométricas planas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Formas xeométricas, na natureza e na arte. - Instrumentos de debuxo técnico e normalización. - Elementos e lugares xeométricos. - Rectas e curvas. - Circunferencias, arcos e ángulos. - Circunferencia lobulada de seis elementos. - Teorema de Thales - Operacións sinxelas con segmentos, arcos e ángulos. - Clasificación e construción de polígonos (de 3 a 5 lados) e polígonos estrelados. - O simbolismo das formas. 	1. Observar e analizar a xeometría en liñas, formas e estruturas do ámbito natural e cultural.	1.1. Observa e analiza liñas, formas e composicións visuais do medio natural e cultural, tomándoos como inspiración das súas propias creacións.	CCL, CMCT, CCEC
	2. Desenvolver destrezas para representar exercitando o uso de instrumentos de debuxo técnico valorando a necesidade de normalización.	2.1. Utiliza o xogo de regras e o compás con suficiente precisión.	CCL, CMCT
	3. Comprender os conceptos espaciais do punto, a liña e o plano, e coñecer elementos básicos de xeometría plana.	3.1. Traza distintos tipos de rectas, arcos e circunferencias analizando como se define un plano.	CCL, CMCT, CD
	4. Coñecer e definir lugares xeométricos e realizar operacións sinxelas.	4.1. Comprende o concepto de lugar xeométrico: paralelismo, perpendicularidade, circunferencia.	CCL, CMCT, CD
		4.2. Realiza operacións con segmentos e ángulos, trazando a mediatriz dun segmento e a bisectriz dun ángulo.	CCL, CMCT, CD
5. Recoñecer e construír figuras xeométricas planas coñecendo os seus elementos e as súas propiedades.	5.1. Clasifica polígonos de 3 a 5 lados, identificando os seus elementos e diferenciando se é regular ou irregular.	CCL, CMCT, CD	

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
		5.2. Constrúe distintos triángulos coñecendo algúns dos seus datos.	CCL, CMCT, CD
		5.3. Constrúe cuadriláteros e paralelogramos coñecendo algúns dos seus datos.	CCL, CMCT, CD
		5.4. Constrúe correctamente polígonos regulares de ata 6 lados inscritos nunha circunferencia e coñecendo o lado.	CCL, CMCT, CD
	6. Identificar e aplicar en composicións propias a estrutura e a composición xeométrica presentes na natureza, recoñecendo o significado simbólico das formas.	6.1. Recoñece nos símbolos culturais patróns xeométricos e esquemas compositivos que analiza e aplica á representación gráfica do coñecemento.	CCL, CMCT, CSC, CSIEE, CCEC
		6.2. Crea experimentando diferentes composicións estruturadas xeometricamente con significados simbólicos que poden ter aplicacións ao deseño téxtil, ornamental, arquitectónico ou decorativo.	CCL, CMCT, CSC, CSIEE, CCEC

UNIDADE 2 – O MUNDO DAS IMAXES – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

O proceso de percibir ademais de ser espontáneo tamén se adquire coa experiencia e coa aprendizaxe. Formas, percibidas, imaxinadas e representadas fan parte do universo artístico, que será tratado durante todo o curso. Nesta unidade, trabállase a sensibilización cara ás cuestións da percepción e a consolidación de coñecementos teóricos e prácticos sobre as características que determinan as formas dos obxectos, ademais de ofrecer recursos gráficos para a representación.

Para tratar as diferentes linguaxes na comunicación, comezamos a partir de cuestionamentos que chame a atención sobre a nosa contorna máis inmediata, desde a propia aula, a escola, o barrio, ata a apreciación de obras de artistas que plasman as formas nas súas composicións, motivase os alumnos a que empecen a mirar todo dunha maneira máis atenta e consciente. Se parte entón para a reflexión e clasificación das formas, trátase da figuración e da abstracción e faise apreciación de obras dalgúns artistas e artesanía galega enfocando a cuestión das formas. A técnica desenvolva é a do lapis de cor que será utilizado a partir da explicación sobre os recursos deste material

Finalmente propónse montar un arquivo de imaxes (dixitalizadas e/ou en papel) estimulando a súa atención e percepción, e ofrecéndolle posibilidade de ampliar o seu “repertorio visual”. Cada alumno deberá recoller imaxes e catalogalas no seu arquivo que lle servirá para consultas. A cada clase subseguinte se amplía o arquivo. É un traballo que se desenvolve durante todo o curso.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A imaxe como representación.
- A interpretación das imaxes: significado e significante.
- Análise crítica e construtiva das imaxes.
- Elementos da comunicación visual e factores que a condicionan.
- Connotación e grao de iconicidade.
- Funcións das imaxes e posibilidades de manipulación.

Temporalización:

Decembro Xaneiro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Analizar e criticar construtivamente as imaxes que nos rodean.
- Comunicarse con imaxes.

Específicos:

- Entender a imaxe como representación da realidade (e da ficción) e as ilusións da percepción.
- Coñecer os elementos da comunicación visual e os factores que a condicionan.
- Descubrir as diferentes funcións das imaxes e as súas posibilidades de manipulación.
- Entender a diferenza entre representación e interpretación (creatividade e imaxinación), diferenciando entre significado e significante, connotación e grao de iconicidade.
- Iniciar a organización dun arquivo de imaxes como fonte de documentación e consulta.
- Coñecer, relacionar, apreciar obxectos, imaxes e concepcións artísticas e estéticas presentes na cultura galega observando a conexión cos aspectos da forma traballados na unidade.
- Perfeccionar a técnica do lapis de cor explorando e investigando as súas calidades expresivas e construtivas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Percepción e organización visual. - Linguaxe e Comunicación visual. - Elementos da comunicación. - Connotación e imaxinario. - Representación e interpretación. - Funcións das imaxes. - Manipulación e imaxe subliminar. - Percepción visual e coñecemento. - As formas do entorno - Técnicas expresivas: o lapis de cor 	1. Distinguir e crear distintos tipos de imaxes segundo a súa relación significante-significado.	1.1. Crea imaxes distinguindo entre significante e significado	CCL, CAA
	2. Recoñecer e debuxar con diferentes graos de iconicidade en imaxes.	2.1. Diferencia entre imaxes figurativas e abstractas, recoñecendo distintos graos de iconicidade.	CCL, CAA
	3. Diferenciar e analizar os distintos elementos que interveñen nun acto de comunicación.	3.1. Identifica e analiza os elementos que interveñen en distintos actos de comunicación visual.	CCL, CSEC, CEC
	4. Recoñecer as diferentes funcións da comunicación.	4.1. Distingue a función ou funcións que predominan en diferentes mensaxes visuais e audiovisuais.	CCL, CSEC, CEC
	5. Identificar os elementos e factores que interveñen no proceso de percepción de imaxes.	5.1. Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe aplicando os coñecementos perceptivos.	CCL, CD, CEC
	6. Describir, analizar e interpretar unha imaxe distinguindo os aspectos denotativo e connotativo desta	6.1. Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, interpretando o seu significado, sacando conclusións e reflexionando criticamente sobre ela.	CCL, CSEC, CAA, SIEP
	7. Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas do lapis de cor	7.1. Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade	CCL

UNIDADE 3 – OS ELEMENTOS BÁSICOS DA LINGUAXE VISUAL – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade aprofundamos sobre a capacidade de expresar con imaxes, o que nos posibilita non só ilustrar senón mostrar (comunicar) tanto o exterior como o interior, e sobre a dificultade de expresar pensamentos, emocións e sentimentos coa imaxinación, creando imaxes mesmo do que non existe na realidade. Para iso, é útil coñecer as posibilidades expresivas dos elementos da linguaxe visual (en especial, a forza expresiva do trazo, co que se crean e compoñen formas e texturas) e desenvolver a imaxinación e a creatividade.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A imaxe como representación e interpretación: do debuxo do natural á abstracción.
- Creatividade, imaxinación e fantasía.
- Elementos básicos configuradores das imaxes (punto, liña e plano) e as súas posibilidades expresivas.
- A textura como elemento importante da linguaxe visual.

Temporalización:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xenerais:

- Representar imaxes tanto reais coma imaxinadas utilizando a linguaxe visual.
- Crear aproveitando a capacidade expresiva dos elementos que conforman a imaxe.

Específicos:

- Experimentar as posibilidades expresivas do trazo e do xesto.
- Apreciar a variedade de texturas e as súas posibilidades expresivas.
- Diferenciar entre contorno, silueta e forma, observando distintos tipos de formas.
- Entender a imaxe como representación máis ou menos obxectiva da realidade, distinguindo entre o figurativo e o abstracto.
- Descubrir a importancia da imaxinación e da creatividade para a actividade artística.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criteria de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Punto, trazo e liña: a mínima expresión. - Tipos de formas. - Contorno e silueta - A textura. - Representar ou interpretar: do natural á abstracción. - Creatividade, imaxinación e fantasía. - Xesto espontáneo e emoción. 	1. Identificar os elementos configuradores da imaxe.	1.1. Identifica e valora a importancia dos elementos configuradores para a análise e a produción de imaxes.	CCL
	2. Experimentar con variacións de puntos, liñas e planos, realizando composicións que evidencien as súas capacidades expresivas para enriquecer as posibilidades de comunicación.	2.1. Experimenta co valor expresivo da liña e o punto de forma libre e espontánea, explorando distintas posibilidades.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	3. Diferenciar entre textura táctil e textura visual e crear ambas as dúas valorando a súa capacidade expresiva.	3.1. Crea texturas visuais e táctiles. 3.2 Crea personaxes con follas secas e texturas	CCL, CAA
	4. Recoñecer diferentes graos de iconicidade nas imaxes, diferenciando entre obras figurativas e abstractas.	4.1. Crea imaxes figurativas e abstractas, diferenciándoas e comprendendo distintos graos de iconicidade.	CCL, CSC, CCEC
	5. Desenvolver e aplicar a imaxinación e a creatividade para enriquecer as súas creacións	5.1. Aplica a imaxinación e a creatividade nas súas creacións	CCL, CSIEE
	6. Expresar emocións utilizando diferentes recursos gráficos	6.1. Experimenta con diferentes técnicas e recursos valorando as posibilidades expresivas dos elementos configuradores da imaxe para expresar sensacións e emocións	CCL, CSC, CSIEE, CCEC

UNIDADE 4 – ESTUDO DAS CORES – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

O tema da cor require unha atención especial. A pesar de percibir a cor non sempre se acerta a defini-la con exactitude nin tampouco o vemos sempre da mesma maneira. Saber definir e mesturar cores é unha destreza necesaria para expresarse por medio da pintura. Intuitivamente os alumnos traballaron con cores desde nenos, e nesta etapa, a través do estudo das características e propiedades da cor, chegarán a expresar as súas ideas con criterios persoais. Experimentar o universo das sínteses cromáticas con pigmentos e tamén co computador resulta moi atractivo para empezar a comprender este tema tan amplo. Nesta unidade enfócase a importancia expresiva da cor e empézase a facer análise das súas calidades formais.

Unha vez máis se recorre á apreciación de obras de arte para sedimentar a aprendizaxe e aproveitase para apreciar artistas galegos que utilizaron a cor para reforzar unha sensación ou sentimento. Se parte de exercicios de experimentación libre de mestura de pigmentos e conclusións obxectivas e subxectivas. A proposta de traballos prácticos procura que exploren as gamas buscando efectos de harmonía ou contraste, e de sensacións relacionadas coa cor. A técnica desenvolvida é a de pintura con témpera facendo fincapé na utilización do material e as implicacións relativas á orde e limpeza.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Reflexionar e experimentar sobre os significados simbólicos e a potencia emocional da cor.
- Coñecer os fundamentos básicos da teoría da cor.

Específicos:

- Observar e describir as cores na natureza e na obra de arte.
- Coñecer a formación da cor- pigmento.
- Obter cores novos a partir das cores básicas recoñecendo e realizando diferentes combinacións cromáticas.
- Distinguir as variacións de cor.
- Analizar unha obra pictórica e deducir cal é a gama dominante.
- Valorar a cor como elemento esencial na comunicación e expresión visual.
- Aplicar estes coñecementos en creacións personaxes.
- Utilizar adecuadamente a témpera.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<p>- A cor como elemento da expresión plástica</p> <p>- A cor das superficies: na natureza e na representación gráfica.</p> <p>- Variacións da cor. -</p> <p>- Cor pigmento, mesturas, cores primarias e secundarias.</p> <p>- Círculo cromático. -</p> <p>- Cores complementarias.</p> <p>- Técnicas expresivas con témperas</p>	1. Diferenciar os matices da cor na natureza, nos obxectos que nos rodean, e en obras gráficas atendendo ás súas propiedades..	1.1. Observa, análise e identifica a cor e as súas variacións na natureza e en representacións gráficas.	CCL
	2. Reproducir distintas cores mediante a utilización de mesturas.	2.1. Experimenta libremente mesturar cores(sensibilización). 2.2. Coñece como obter cores experimentando con cores primarias e secundarias	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	3. Realizar un círculo cromático	3.1. Realiza un círculo cromático e comprende a súa utilidade	CAA CMTC
	4. Traballar coas cores complementarias para resaltar a expresión en unha composición por medio do contraste.	4.1 Realiza composicións que transmiten emocións a partir do contraste das cores.	CSC CCEC
	5. Recoñecer e aplicar o valor expresivo da cor en mensaxes visuais obxectivos e en creacións artísticas.	5.1. Analiza obras de arte enfocando a cuestión da cor, observando estados psicolóxicos e aplica no seu traballo propio.	CCL, CAA

UNIDADE 5 – A PROPORCIÓN NA NATUREZA E NA ARTE – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Esta unidade invítanos a reflexionar sobre as diferenzas de tamaño, as proporcións e as relacións de medida (relativas e de poder) que se establecen entre o home –como centro de referencia– e o que o rodea: obxectos, bens de consumo e mesmo persoas. Tratamos, polo tanto, da construción de obxectos, do deseño e da ergonómia, e isto lévanos a cuestionarnos tamén sobre as modas e o consumismo e a súa relación coa identidade.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Relación e diferenzas entre dimensión, proporción e escala.
- Identificación do tamaño como aspecto relativo e dependente do ámbito.
- Relacións de proporción, igualdade e semellanza.
- Comprensión e aplicación do teorema de Tales.
- Relación da sección áurea coas proporcións da natureza e o concepto de beleza.
- Coñecemento de medidas e canons da figura humana.
- A moda e a aparencia.

Temporalización:

Abril

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Diferenciar entre dimensión, escala e proporción, recoñecendo nesta última valores relativos e, en moitos casos, culturais.
- Valorar a importancia das formas do deseño e a moda como atributos da personalidade.

Específicos:

- Utilizar de xeito adecuado distintos formatos e aplicar diferentes escalas.
- Coñecer as diferenzas e establecer relacións entre dimensión e proporción, igualdade e semellanza.
- Coñecer e aplicar o teorema de Thales para establecer relacións de tamaño.
- Analizar, comprender e aplicar a proporción áurea ao concepto de beleza.
- Coñecer diferentes medidas e canons do corpo humano.
- Analizar e saber aplicar conceptos estéticos e funcionais no ámbito do deseño.
- Reflexionar de xeito crítico sobre a moda e a aparencia.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Formato, dimensión e tamaño. - Escala. - Proporción, igualdade e semellanza. - Teorema de Thales. - A divina proporción e a sección áurea. - Proporción e beleza. - O canon do corpo humano. - Deseño e publicidade. - Moda e aparencia 	1. Comprender os conceptos de escala e proporción e aplicarlos tendo en conta o formato, a dimensión e o tamaño.	1.1. Realiza debuxos e deseños adecuándose ao formato e tendo en conta a dimensión e o tamaño.	CCL, CMCT, CCEC
		1.2. Identifica e analiza os conceptos de proporción e de escala en obras de arte e obxectos do arredor.	CCL, CMCT, CCEC
	2. Estudar as aplicacións do teorema de Thales.	2.1. Divide un segmento en partes iguais e escala formas planas aplicando o teorema de Thales.	CCL, CMCT
	3. Identificar e aplicar as relacións de proporción, igualdade e semellanza.	3.1. Representa obxectos illados ou agrupados proporcionándoos en relación coas súas características formais e en relación co seu arredor	CCL, CMCT, CAA
		3.2. Realiza composicións diferenciando as relacións de proporción, igualdade e semellanza	CCL, CMCT, CAA
	4. Establecer relacións xeométricas da estética coas proporcións da natureza, do corpo humano e das creacións do home.	4.1. Comprende de xeito crítico a relación entre os conceptos de proporción, canon e estética.	CCL, CCEC
	5. Comprender os fundamentos do deseño, valorando e aplicando argumentos creativos, estéticos e funcionais	5.1. Analiza, identifica e aplica valores estéticos e funcionais en deseño, valorando criticamente as modas e os estilos.	CCL, CSC, CSIEE

UNIDADE 6 – COMPOSICIÓN, EQUILIBRIO E RITMO – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Compoñer en expresión plástica presupón ordenar e dispoñer de determinada maneira todos os elementos que forman unha imaxe. A composición posibilita que un se exprese describindo a forma dos obxectos reais e daqueles que se crea coa imaxinación, pero para que unha escena representada graficamente posúa interese e beleza é necesario unha adecuada disposición e tratamento dos signos gráficos que a estruturan.

Tanto en pintura como na páxina dun xornal ou unha fotografía hai que ter en conta os espazos baleiros, a simetría, a proporción, o ritmo, o movemento, etc. Estas cuestións son traballadas nesta Unidade, sen deixar de lado as cuestións de imaxinación e fantasía que inciden nun resultado creativo. Recórrase a exemplos de obras de arte, tanto realistas e descritivas como composicións onde ven representados espazos e personaxes irreais, destacando de modo significativo as regras de composición que as rexen. Aprécianse obras cun criterio compositivo máis tradicional e compáranse con outras, máis rompedoras, enfocando as cuestións que rexen a composición.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Verificar a importancia de regras compositivas para que unha obra artística posúa calidade e expresividade.
- Adquirir os coñecementos compositivos indispensables para realizar un xuízo crítico sobre unha representación plástica.
- Observar na obra de arte, tanto tradicional como rompedora, cuestións básicas referentes ás regras de composición.
- Expresarse organizando signos visuais en secuencias rítmicas, equilibradas e proporcionadas a partir de estímulos sonoros que induzan á percepción de contrastes de tamaño, orde e ritmo.
- Desenvolver o sentido estético e expresalo en proxectos persoais.

Temporalización:

Maio

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Coñecer e aplicar os métodos creativos gráfico-plásticos aplicados a procesos de artes plásticas e de deseño.
- Analizar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural sendo sensible ás súas calidades.

Específicos:

- Verificar a importancia de regras compositivas para que unha obra artística posúa calidade e expresividade.

- Adquirir os coñecementos compositivos indispensables para realizar un xuízo crítico sobre unha representación plástica.
- Observar na obra de arte, tanto tradicional como rompedora, cuestións básicas referentes ás regras de composición.
- Expresarse organizando signos visuais en secuencias rítmicas, equilibradas e proporcionadas a partir de estímulos sonoros que induzan á percepción de contrastes de tamaño, orde e ritmo.
- Desenvolver o sentido estético e expresalo en proxectos persoais.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- A composición na arte - O ritmo na composición – dinámicos (expansión, crecemento e arritmia) e ritmos libres (espirais, xiros, cambio de sentido, etc.). - Equilibrio simétrico e asimétrico. A releitura de obras tradicionais por artistas contemporáneos.	1. Identificar e aplicar os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo en composicións básicas.	1.1. Observa obras tradicionais onde se ve claramente as cuestións sobre elementos compositivos – ritmo, proporción, equilibrio. 1.2. Analiza o ritmo e a proporción na natureza e en obras de arte. 1.3. Experimenta graficamente a partir de estímulos sonoros, aplicando os conceptos de ritmo e proporción	CAA CCEC
	2. Realizar composicións gráficas experimentando solucións rompedoras e utilizando diferentes ritmos visuais, aplicando os conceptos de proporción, e de equilibrio	2.1. Realiza unha composición a partir da modificación de elementos significativos en composicións realizadas anteriormente e analiza as posibilidades plásticas que ofrecen os cambios efectuados	CSIEE CCEC

UNIDADE 7 – A NARRACIÓN VISUAL: CÓMIC E ANIMACIÓNS – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade, se traballa coa narrativa visual como medio de expresión. Non abonda con observar e descubrir; é necesaria a reflexión consciente dos camiños que transitamos para facer noso o mundo no que vivimos, e para iso a historia, máis ou menos real, é fundamental, porque nos permite estruturar a experiencia. Por iso, coñecemos os recursos da narrativa visual, desde a ilustración ao audiovisual, a historieta e as animacións como recursos para compartir e seguir aprendendo.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A narración visual como recurso para compartir experiencias e ideas.
- Concepto de ilustración e a súa capacidade narrativa.
- Tipos de narrativas gráficas: chiste, tira cómica, cómic.
- Concepto, uso e expresividade dos elementos dunha historieta.
- Fundamentos dos debuxos animados: técnica e capacidade narrativa.
- Formatos de narracións audiovisuais: particularidades.
- O uso de distintos planos e movementos de cámara e as súas finalidades.
- Técnicas de montaxe e de edición de vídeo.

Temporalización:

Maio

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Observar e reflexionar sobre imaxes e narracións visuais para desenvolver un espírito crítico.
- Expresar con diferentes recursos multimedia experiencias tanto reais coma imaxinarias.

Específicos:

- Valorar a narración visual como recurso para compartir experiencias e ideas.
- Coñecer o concepto de ilustración e valorar a súa capacidade narrativa.
- Diferenciar distintos tipos de narrativas gráficas.
- Coñecer e utilizar expresivamente os diferentes elementos dunha historieta.
- Coñecer os fundamentos dos debuxos animados, a súa técnica e capacidade narrativa.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Elementos da narrativa. - A ilustración. - A narrativa gráfica. - Elementos dunha historieta. - Debuxos animados. - Montaxe e edición. 	1. Coñecer os fundamentos das distintas formas de narración visual e explorar as súas posibilidades expresivas, aplicándoas en creacións propias.	1.1. Analiza e explora as posibilidades expresivas das narracións visuais para compartir experiencias e ideas.	CCL, CD, CCEC
	2. Diferenciar e analizar as distintas funcións que interveñen nas linguaxes visual e audiovisual, analizando de xeito crítico a imaxe, a narrativa visual e audiovisual.	2.1. Identifica e analiza diferentes funcións nas imaxes, nas narrativas visuais e nas mensaxes audiovisuais.	CCL, CD, CSC
		2.2. Analiza de xeito crítico as mensaxes visuais e audiovisuais no seu contexto.	CCL, CD, CSC
	3. Distinguir de xeito apropiado distintos niveis de iconicidade nas imaxes.	3.1. Comprende e emprega os diferentes niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquejos, apuntamentos e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.	CCL, CMCT, CAA, CSIEE
	4. Coñecer e aplicar recursos gráficos e técnicos propios de cada unha das formas de narrativa visual e audiovisual.	4.1. Identifica diferentes recursos gráficos e utilízalos ao deseñar mensaxes de linguaxes visuais e audiovisuais.	CCL, CMCT, CD, CSIEE, CCEC
		4.2. Deseña narrativas gráficas utilizando de xeito adecuado viñetas e tarxetas, globos, liñas cinéticas e onomatopeas.	CCL, CMCT, CD, CSIEE, CCEC

Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
	5. Valorar a importancia do proceso creativo desde a idea inicial ata a execución definitiva, seguindo de xeito ordenado as distintas fases do proceso, avaliando de xeito crítico os resultados.	5.1. Coñece e utiliza distintas fases no proceso de creación	CCL, CAA, CSC
		5.2. Reflexiona e avalía o proceso creativo propio e alleo desde a idea inicial ata a execución definitiva	CCL, CAA, CSC

UNIDADE 8 – A OBRA NO SEU CONTEXTO. PATRIMONIO ARTÍSTICO E CULTURAL GALEGO – 1º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Apreciar refírese ao ámbito da recepción, incluíndo percepción, decodificación, interpretación, fruición de arte e do universo con ela relacionado. A acción de apreciar abarca a produción artística do propio alumno, a dos seus colegas, e a produción histórico-social na súa diversidade.

Códigos e formas preséntanse de maneiras diversas na historia e nas culturas xa que están directamente relacionados co imaxinario da sociedade. O alumnado cando crea a súa poética visual tamén xera códigos relacionados co seu tempo. Entendendo a educación plástica visual e audiovisual tamén como un acto cultural de aproximación á propia cultura preténdese promover un contacto máis íntimo e consciente coa cultura galega e colaborar así co combate á perda da identidade cultural que hoxe en día axexa a moitas sociedades.

A apreciación é un feito presente en todas as clases de plástica pero nesta unidade enfócaselle con máis énfase. Trabállase con informacións sobre a historia da arte e sobre a relación desta coa cultura galega, incentivando a curiosidade, os valores e o respecto pola manifestación artística da contorna.

É o momento ideal para visitar un centro de arte (museo, galería), aproveitando a clase para un traballo de sensibilización para unha visita guiada, beneficiándose da propia visita e os comentarios e explicacións do guía do museo (ou do propio profesor, se non hai posibilidade de guía). O tema se concreta coa releitura dunha obra de arte, onde o alumno aplica os seus coñecementos adquiridos non só na unidade como tamén en todo o curso.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Identificar, relacionar e comprender a arte como feito histórico e social contextualizado na cultura.
- Desenvolver a capacidade de comprensión e análise da obra de arte.
- Coñecer as principais manifestacións artísticas de Galicia.
- Valorizar o significado estético e cultural das manifestacións plásticas do patrimonio cultural galego..

Temporalización:

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Valorar as posibilidades da luz como definidora de formas e creadora de ambientes tanto físicos coma emocionais.
- Espertar a curiosidade cara ao descubrimento de formas novas tanto na cultura coma na paisaxe.

Específicos:

- Identificar e recoñecer as diferentes linguaxes visuais apreciando os distintos estilos e tendencias e valorando, respectando e gozando do patrimonio histórico e cultural.
- Utilizar a linguaxe plástica e visual para realizar composicións creativas, individuais e en grupo para enriquecer as súas posibilidades de comunicación.
- Utilizar a linguaxe dixital e analóxica para realizar obras plásticas.
- Apreciar e valorar os distintos estilos artísticos do noso patrimonio a través da análise e do traballo sobre obras de arte.
- Analizar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural sendo sensible ás súas calidades.
- Valorizar e respectar o patrimonio artístico, gozándoo e compartíndoo.
- Superar conceptos estáticos e estereotipados na realización de composicións plásticas propias.
- Esforzarse o por crear formas variadas progresivamente máis persoais, ensaiando novas posibilidades expresivas
- Recoñecer a importancia de frecuentar institucións culturais.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<p>- A diversidade nas artes e a súa interrelación co contexto socio-cultural</p> <p>- A arte contemporánea galega.</p> <p>- O Centro Galego de Arte Contemporánea e a exposición do momento.</p> <p>- Normas e conduta ao visitar un espazo de divulgación e preservación artística.</p> <p>- A releitura de obras de arte.</p>	1. Observar a obra de arte, rexistrando as informacións que relacionen a obra á súa linguaxe plástica. adquiridos.	1.1. Recoñece códigos visuais connotativos e denotativos na arte plástica contemporánea	CCL, CCEC
		1.2. Realiza a lectura obxectiva e subxectiva de imaxes, identificando os elementos de significación narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado.	CCL, CCEC
	2. Participar activamente da discusión sobre a obra de arte e os estilos artísticos	2.1. Coñece obras de arte, interpretando de xeito persoal as manifestacións contemporáneas, gozando da súa contemplación e de obras de arte deste xénero.	CCL, CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	3. Prepararse para unha visita a un espazo de arte buscando e organizando información sobre o que será visto, (datos significativos sobre autor ou autores, a súa obra e contextualización).	3.1. Valora a necesidade de prepararse para visitar o "Centro Galego de Arte Contemporánea", informándose sobre a súa historia, a colección permanente, a exposición en marcha, consultando a páxina do Centro.	CCL, CMCT, CSC, CSIEE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliados	CC
	4. Utilizar as diversas técnicas plásticas e visuais e as tecnoloxías da información e a comunicación para aplicalas nas propias creacións.	4.1. Valora as achegas tecnolóxicas dixitais nunha representación propia	CCL, CD, CCEC
	5. Realizar unha composición plástica evidenciando a integración dos coñecementos	5.1. Valora a importancia do contacto directo coa arte a hora de realizar unha composición plástica. 5.2. . Observa e reflexiona sobre algúns aspectos que inflúen na arte que se produce actualmente	CCL, CAA, CSIEE, CCEC
	6. Identificar e recoñecer a utilización da luz e do volume nos distintos estilos e tendencias na historia da arte valorando o patrimonio como fonte de aprendizaxe.	6.1. Identifica e recoñece a utilización da luz e o volume nos distintos estilos e tendencias na historia da arte, valorando o patrimonio como fonte de aprendizaxe.	CCL, CD, CCEC

6.2. PROGRAMACIÓN PARA 3º DA ESO.

UNIDADE 1 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Antes de nada faise unha primeira proposta práctica que terá tamén a función de diagnóstico. Trátase da realización dunha ilustración de palabras, utilizando o propio nome aludindo ás afeccións. O alumnado comparte as súas afeccións co grupo, imaxina e compón a ilustración plasmando os seus coñecementos plásticos e técnicos. O traballo faise sobre un recorte de papel en forma xeométrica que o propio alumnado elixe. Ademais da rúbrica de avaliación da actividade, faise unha exposición dos debuxos e unha discusión que propiciará material para realizar un pequeno diagnóstico do nivel e do repertorio plástico-visual do grupo.

Xa no desenvolvemento da unidade propiamente dicha, resaltamos a importancia da relación que se establece entre os distintos elementos que ocupan un espazo (formas planas ou formas tridimensionais), que, estáticas ou en movemento, permiten o encontro e a transformación. Os conceptos de composición e ritmo son esenciais nesta unidade, e coñeceremos trazados para a construción e a transformación de formas xeométricas.

Tamén tratamos o tema da cor e nesta etapa, a través do estudo das características e propiedades da cor, o alumnado traballará coas sínteses cromáticas con pigmentos e co computador. Enfócanse tanto a importancia expresiva da cor como as súas calidades formais.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A composición no espazo: equilibrio, peso e tensión.
- Movemento e composición.
- Grupos escultóricos, composición e características.
- Escultura cinética.
- O uso da xeometría para a organización do espazo, a representación do ritmo e do movemento.
- Trazados de construción de polígonos, óvalos e ovoides.
- Movemento e transformación xeométrica. Tipos: isométricas, isomórficas e anamórficas.
- Trazados de tanxencias.
- Módulos: trazados e utilidades.
- Teoría da cor: gamas e simbolismo.

Temporalización:

Setembro:

Outubro:

Novembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Comprender e comprobar a importancia da repetición e os seus diferentes ritmos e variacións, na organización do mundo e da obra de arte.
- Profundarse nos fundamentos básicos da teoría da cor.

Específicos:

- Coñecer conceptos básicos na composición das imaxes.
- Analizar e compoñer seguindo conceptos de equilibrio e de tensión.
- Comprender e aplicar conceptos básicos na composición das imaxes en movemento.
- Utilizar a xeometría para a organización do espazo e para a representación do ritmo e do movemento.
- Recoñecer a composición e as características de grupos escultóricos.
- Coñecer formas de representación das formas en movemento no espazo: escultura e cinética.
- Resolver trazados de construción de polígonos, óvalos e ovoides.
- Coñecer transformacións xeométricas sinxelas diferenciando distintos tipos.
- Coñecer o concepto e realizar trazados de tanxencias.
- Aplicar trazados xeométricos en composicións modulares.
- Distinguir as variacións de cor.
- Aplicar os coñecementos sobre gamas cromáticas recoñecendo e realizando diferentes combinacións de cores.
- Utilizar adecuadamente a témpera.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<p>- A composición das imaxes: peso, equilibrio e tensión.</p> <p>- Os grupos escultóricos, composición e características.</p> <p>- Trazados xeométricos. Construción de polígonos, óvalos e ovoides.</p> <p>- Movementos no plano e transformacións xeométricas.</p> <p>- Tanxencias.</p> <p>- Módulos.</p>	<p>1. Identificar distintos tipos de composición en obras planas e tridimensionais, tanto fixas como en movemento; observar os seus elementos configuradores, e valorar as tensións e relacións que se establecen entre si, comprendendo como os cambios afectan o conxunto.</p>	<p>1.1. Identifica e valora a importancia dos elementos compositivos e estruturais de producións gráfico-plásticas planas e volumétricas.</p>	<p>CCL, CMCT, CSIEE</p>
		<p>1.2. Recoñece e executa estruturas compositivas, valorando o conxunto como superior á suma das partes.</p>	<p>CCL, CMCT, CSIEE</p>
	<p>2. Experimentar e expresar emocións coas variacións e combinacións formais e os elementos compositivos tridimensionais.</p>	<p>2.1. Experimenta con formas e planos para crear composicións planas ou volumétricas, fixas ou en movemento.</p>	<p>CCL, CMCT, CAA</p>
		<p>2.2. Experimenta co valor expresivo dos distintos elementos, combinándoos para expresar diferentes conceptos e emocións.</p>	<p>CCL, CMCT, CAA</p>
	<p>3. Analizar e crear composicións gráfico-plásticas aplicando os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo, e establecendo relacións de movemento.</p>	<p>3.1. Analiza e realiza composicións aplicando os conceptos de equilibrio, proporción e ritmo, con diferentes procedementos.</p>	<p>CCL, CMCT</p>
	<p>4.. Coñecer as propiedades xeométricas de polígonos aplicándoas con propiedade na súa construción</p>	<p>4.1.. Constrúe polígonos coñecendo distintos datos e utilizando correctamente as ferramentas</p>	<p>CCL, CMCT</p>

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábles	CC
	5.. Comprender as condicións en enlaces e tanxencias, aplicándoos á construción de formas curvas, óvalos e ovoides	5.1. Executa correctamente enlaces entre circunferencias e rectas tanxentes, utilizando adecuadamente as ferramentas.	CCL, CMCT, CD
	6. Estudar os movementos e as transformacións das formas, aplicándoos ao deseño de distintas composicións	6.1. Executa deseños aplicando transformacións de formas e repeticións de módulos	CCL, CMCT, CD
Combinacións de cor. - Gamas cromáticas. - Harmonías e contrastes. - Técnicas expresivas con témperas. - Cor, simbolismo e emoción.	7. Realizar mesturas de cores, tendo en conta as súas propiedades	7.1.. . Experimenta libremente mesturar cores(sensibilización).	CCL, CMCT, CD, CSIEE
		7.2. Altera tons e saturación da cor mediante mesturas para conseguir diferentes tons	CCL, CMCT, CSIEE
	8. Identificar e recoñecer diferentes linguaxes artísticas que investigan o movemento da obra de arte no espazo, apreciando e valorando o enriquecemento de patrimonio artístico.	8.1. Valora composicións artísticas bidimensionais e tridimensionais, fixas ou en movemento, respectándoas e gozándoas como parte do patrimonio artístico.	CCL, CMCT, CSC, CCEC

UNIDADE 2 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade trátase da construción de obxectos útiles e belos que responden a necesidades da comunidade; pero, máis alá de coñecer procesos de deseño e industriais, de centrarse no deseño industrial, cada vez máis global, obsérvase o capital cultural e social de pequenas empresas baseadas na tradición artesanal, que reforzan ou fortalecen a identidade local. Tanto nun coma noutro apartado, a cooperación descóbrense importante e a arte social, un tema de interese.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Os obxectos artesanais fronte aos obxectos industriais.
- A construción social e o significado das formas: tradición e obxectos culturais.
- Oficios artesáns. O uso de distintos materiais, técnicas e ferramentas.
- O proceso de deseño: enxeño e creatividade no deseño.
- A representación obxectiva: pezas e vistas.
- Consumo e reciclaxe ou reutilización dos obxectos.
- A arte social e comunitaria.

Temporalización:

Decembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Crear obxectos belos e útiles valorando as posibilidades de materiais, técnicas e procesos tradicionais.
- Analizar e mellorar obxectos mediante procesos de deseño creativo.

Específicos:

- Diferenciar os obxectos artesanais fronte aos obxectos industriais reflexionando sobre a construción social e o significado das formas, coñecendo distintas tradicións e obxectos culturais.
- Coñecer oficios artesáns valorando o uso de materiais e técnicas tradicionais.
- Construír obxectos con distintos materiais e procedementos estruturando os procesos de deseño e de desenvolvemento.
- Recoñecer a importancia da creatividade e da innovación para a mellora no deseño e na construción de obxectos.
- Reflexionar sobre o consumo e a reciclaxe ou a reutilización dos obxectos.
- Coñecer a arte social e comunitaria.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliabels	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Oficios artesanás. - Materiais, técnicas e ferramentas. - Arte social e comunitaria. - Obxectos industriais. <p>Estándares e formalización unificada.</p> <ul style="list-style-type: none"> - O proceso de deseño. - Enxeño e creatividade no deseño. - Representar un obxecto: vistas dunha peza. - Escala, anotación e normalización (medir). - Materiais, reciclaxe e consumo. 	1. Analizar características formais e estéticas en obxectos do arredor diferenciando o artesanal do industrial.	1.1. Identifica, clasifica e analiza formas e funcións de diferentes obxectos artesanais e industriais.	CCL, CSIEE, CCEC
	2. Reflexionar sobre a importancia do deseño no mundo actual e valorar a tradición e a artesanía como elementos de construción social.	2.1. Coñece deseños e obxectos, tanto artesanais coma industriais, valorándoos no seu contexto histórico e sociocultural e recoñecendo distintos estilos e tendencias.	CCL, CSIEE, CCEC
	3. Coñecer oficios artesanais descubriendo as posibilidades de uso de distintos materiais, técnicas e ferramentas para a construción e a intervención de obxectos e reflexionando sobre o seu consumo, reciclaxe ou reutilización.	3.1. Coñece e experimenta con distintos materiais, técnicas e ferramentas de diversos oficios artesanais na construción e intervención de obxectos tridimensionais.	CCL, CAA, CSC
		3.2. Reflexiona sobre o consumo, a reciclaxe e a reutilización de obxectos.	CCL, CAA, CSC
	4. Coñecer e comprender a utilidade do uso de diferentes niveis de iconicidade no debuxo.	4.1. Emprega diferentes niveis de iconicidade na representación de deseños de obxectos, desde bosquejos a debuxos analíticos e miméticos.	CCL, CMCT
5. Coñecer e aplicar os estándares e as normas no debuxo, a representación das vistas dun obxecto.	5.1. Resolve problemas de visualización de formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais e debuxa as vistas de obxectos tridimensionais. 5.2. Aplica escalas e acouta vistas e figuras de xeito adecuado	CCL, CMCT, CD, CAA	

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
	6. Coñecer e distinguir distintas fases no proceso de deseño e desenvolvemento de produtos, valorando a necesidade de innovar con creatividade	6.1. Identifica e segue distintos pasos en procesos de deseño e desenvolvemento de produtos	CCL, CMCT, CSIEE
		6.2. Analiza como mellorar a estética, a funcionalidade e a sostibilidade dos obxectos, desenvolvendo a súa creatividade.	CCL, CMCT, CSIEE
	7. Coñecer a dimensión social e comunitaria da arte cooperando en proxectos artísticos xunto a outros.	7.1. Implícase en proxectos artísticos descubriendo as súas dimensións sociais e comunitarias e valorando o labor de equipo e a cooperación.	CCL, CAA, CSC, CSIEE

UNIDADE 3 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos do espazo non só como lugar no que habitamos e transitamos, senón ademais entendido como espazo de socialización e construción cultural, abranguendo tanto a arquitectura coma o urbanismo e a súa relación coa natureza, dos que a arte ofrece unha mirada estética e ética. Coñecemos a perspectiva cónica, como ferramenta para proxectar, e outras formas de representar o espazo, así como temas relacionados co deseño arquitectónico e, en espacial, coa sostibilidade. Consideramos non só como é o espazo onde vivimos, traballamos e nos relacionamos, senón ademais como é o mundo, o lugar no que queremos vivir.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Demarcación de espazos mediante instalacións artísticas, construcións escultóricas ou arquitectónicas.
- Tipos de espazos: ocupación e intervención.
- Deseño e construción de espazos.
- Sistemas para representar o espazo de xeito obxectivo.
- Elementos da perspectiva cónica e fundamentos do sistema.
- Representación de sólidos sinxelos en perspectiva cónica frontal e oblicua.
- A configuración das cidades e dos espazos comúns.
- A evolución das cidades e a necesidade de innovar con imaxinación.
- Construción e sostibilidade: materiais e aproveitamento de recursos; espazos verdes fronte á aglomeración urbana.

Temporalización:

Decembro

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Gozar dos espazos, tanto os naturais coma os construídos, valorando as súas dimensións estéticas, de uso e de sostibilidade.
- Proxectar a construción ou a intervención de espazos seguindo criterios estéticos e éticos: de integración co arredor, responsabilidade ambiental e utilidade social.

Específicos:

- Distinguir diferentes tipos de construcións e formas de intervenir o espazo en relación co seu contexto, recoñecendo valores estéticos e funcionais característicos.
- Valorar a utilidade dos sistemas de representación para proxectar, construír ou intervenir espazos.
- Coñecer os principais elementos da perspectiva cónica e os fundamentos deste sistema de representación.

- Representar sólidos sinxelos en perspectiva cónica frontal e oblicua.
- Recoñecer e valorar criticamente a evolución das cidades na súa estrutura e configuración para adaptarse aos hábitos e ás necesidades dos seus habitantes, descubriendo a necesidade de innovar no seu deseño e construción.
- Reflexionar sobre as relacións entre espazo interior e exterior, comprendendo o valor da arquitectura e a súa integración coa natureza para a mellora da calidade de vida urbana.
- Ser conscientes da importancia do uso de materiais e o aproveitamento de recursos ao proxectar o deseño, a intervención dun espazo e a construción.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
- A observación do arredor. Tipos de espazos: configuración, ocupación e intervención. - Organizar, deseñar e construír espazos. - A representación do espazo. - Elementos da perspectiva cónica e fundamentos do sistema. - Representación de sólidos sinxelos en perspectiva cónica frontal e oblicua. - Espazos comúns: a configuración das cidades segundo os hábitos de ocio e de consumo.	1. Recoñecer o espazo como medio de desfrute estético.	1.1. Observa e goza os valores estéticos do arredor.	CCL, CSC
	2. Explorar as posibilidades do espazo como medio artístico utilizando recursos plásticos e visuais.	2.1. Experimenta recoñecendo as calidades plásticas e visuais no deseño, construción e intervención de espazos e obxectos tridimensionais.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	3. Identificar tipos de espazos diferenciando características funcionais e comprendendo que afectan o seu deseño, construción e intervención.	3.1. Analiza distintos usos e funcións dos espazos.	CCL, CSC,
		3.2. Aplica valores estéticos e funcionais a espazos e construcións tridimensionais.	CCEC
4. Coñecer diferentes sistemas de representación valorando as súas utilidades.	4.1. Coñece sistemas de representación do espazo e utilízalos para proxectar e contextualizar deseños tridimensionais. 4.2. Coñece fundamentos da perspectiva cónica e representa volumes sinxelos por medio dela.	CCL, CMCT, CD	

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Demarcación de espazos interiores e exteriores mediante instalacións, construcións escultóricas ou arquitectónicas. - Aglomeración urbana e espazos verdes: equilibrio entre arquitectura e natureza. - Construción e ecoloxía: uso de materiais e aproveitamento de recursos. - A evolución das cidades e a necesidade de innovación e creatividade. 	5. Comprender as necesarias relacións dos espazos que habitamos coa natureza e as posibilidades para a súa mellora	5.1. Reflexiona sobre as necesidades de integración da natureza en espazos e construcións, analizando e identificando criterios de sostibilidade e eco-eficiencia.	CCL, CMCT, CAA
		5.2. Explora as posibilidades expresivas dos elementos e materiais naturais para a mellora do seu ámbito.	CCL, CMCT, CAA
	6. Mostrar unha actitude crítica e responsable ante o deseño, a intervención e a construción de espazos.	6.1. Organiza e proxecta deseños, intervencións e construcións espaciais con actitude crítica e responsabilidade social e ambiental, atendendo ás necesidades de uso e de consumo.	CCL, CMCT, CD, CSIEE
	7. Valorar obras volumétricas e espaciais no seu contexto histórico e sociocultural	7.1. Coñece distintos tipos de obras e construcións volumétricas e espaciais e valóraas no seu contexto	CCL, CCEC

UNIDADE 4 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos das imaxes como forma de comunicación e representación da realidade, da súa importancia no mundo actual e da relación da imaxe coa memoria e a identidade. Esta unidade permítenos reflexionar sobre o poder das imaxes que nos rodean; imaxes propias e alleas que nos entreteñen, atrapan e ás veces nos enganan; imaxes coas que nos mostramos e que dan conta de quen somos. Para iso, debemos coñecer os mecanismos que rexen a percepción e a comunicación visual.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A imaxe como representación.
- A interpretación das imaxes: significado e significantes.
- Análise crítica e construtiva das imaxes.
- O fenómeno da percepción visual, factores que a condicionan: patróns e ilusións
- A teoría da Gestalt da percepción
- Elementos da comunicación visual e factores que a condicionan.
- Connotación e grao de iconicidade
- Funcións das imaxes e posibilidades de manipulación.

Temporalización:

Xaneiro:

Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Analizar e criticar construtivamente as imaxes que nos rodean
- Comunicarse con imaxes.

Específicos:

Coñecer os elementos da percepción visual e os factores que a condicionan.

- Reflexionar sobre os patróns de percepción e as leis da teoría da Gestalt.
- Entender a imaxe como representación da realidade (e da ficción) e as ilusións da percepción.
- Coñecer os elementos da comunicación visual e os factores que a condicionan.
- Descubrir as diferentes funcións das imaxes e as súas posibilidades de manipulación.
- Entender a diferenza entre representación e interpretación (creatividade e

imaxinación), diferenciando entre significado e significante, connotación e grao de iconicidade.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
Percepción visual e coñecemento. - Teoría da Gestalt. - Patróns de percepción. - Ilusións da percepción. - Comunicación visual. - Elementos da comunicación. - Connotación e imaxinario. - Representación e interpretación. - Funcións das imaxes. - Manipulación e imaxe subliminal.	1. Identificar os elementos e factores que interveñen no proceso de percepción de imaxes.	1.1. Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe aplicando os coñecementos perceptivos..	CCL, CEC, CD
		1.2. Recoñece os elementos que interveñen na percepción das imaxes relacionadas coa propia identidade e co uso das tecnoloxías.	CCL, CMCT, CD
	2. Recoñecer as leis visuais da Gestalt que posibilitan as ilusións ópticas e aplicar estas leis na elaboración de obras propias.	2.1. Identifica e clasifica ilusións ópticas analizando as causas polas que se producen.	CCL, CMCT, CD, SIEP
		2.2. Deseña ilusións ópticas.	
	3. Recoñecer e debuxar diferentes graos de iconicidade en imaxes.	3.1. Diferencia entre imaxes figurativas e abstractas, recoñecendo distintos graos de iconicidade	CCL, CAA
		3.2. Crea imaxes con distintos graos de iconicidade.	
	4. Distinguir e crear distintos tipos de imaxes segundo a súa relación significante-significado.	4.1. Crea imaxes distinguindo entre significante e significado	CCL, CAA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
	5. Diferenciar e analizar os distintos elementos que interveñen nun acto de comunicación	5.1 Identifica e analiza os elementos que interveñen en distintos actos de comunicación visual.	CCL, CSEC, CEC
	6 Recoñecer as diferentes funcións da comunicación.	6.1. Distingue a función ou funcións que predominan en diferentes mensaxes visuais e audiovisuais.	CCL, CSEC, CEC
	7 Describir, analizar e interpretar unha imaxe distinguindo os aspectos denotativo e connotativo desta.	7.1 Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, interpretando o seu significado, sacando conclusións e reflexionando criticamente sobre ela.	CCL, CSEC, CAA, SIEP

UNIDADE 5 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Igual que habitamos nun espazo e nun tempo, tamén o facemos nun corpo. É necesario recoñecerse cun rostro e un corpo determinados, coas súas fortalezas e debilidades; é importante comprender a súa importancia como lugar de emoción e, polo tanto, como espazo privilexiado para a expresión. Por iso, o corpo humano e o rostro son temas fundamentais na historia da arte e na actividade artística. Aprendemos sobre a fisionomía do rostro e a estrutura do corpo, das súas posibilidades expresivas.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O rostro humano na arte, real ou ideal, icónica ou abstracta, pero sempre expresivo.
- O autorretrato como espello da personalidade do artista.
- A representación do corpo na arte: evolución e signo de transformacións sociais.
- Esquema do corpo: esqueleto e musculatura, estrutura e forma.
- O corpo en movemento.

Temporalización:

Febreiro: Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Recoñecer e recoñecerse en rostro e expresións, corpo e xestos propios, reflexionando sobre o que nos identifica e distingue.
- Coñecer o corpo como medio de expresión e como construción mutable e moldeable, en interacción coa nosa personalidade, a dos outros e os condicionantes sociais.

Específicos:

- Recoñecer e utilizar o corpo e o rostro como elementos de expresión e comunicación.
- Reflexionar sobre a aparencia do rostro e afondar na súa expresividade.
- Aprender a debuxar o rostro coñecendo a súa estrutura.
- Coñecer o retrato como xénero artístico que pretende identificar o retratado máis alá da súa fisionomía.
- Comprender a eficacia do autorretrato como método de autoconhecimento.
- Coñecer a estrutura do corpo humano como patrón ao tempo que elemento de significación e de expresión da diversidade.
- Representar o corpo humano en movemento e na expresión persoal de xestos.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Elementos do rostro e fisionomía. - O debuxo do rostro. - O rostro humano na arte. - O autorretrato. - A simplificación do rostro. - A linguaxe corporal. - O corpo na arte. - Esquema do corpo: esqueleto e musculatura. - O corpo en movemento. - O corpo como sinal de identidade 	1. Identificar os elementos configuradores do rostro e do corpo.	1.1. Identifica e valora a importancia dos elementos que conforman o rostro e o corpo humano.	CCL, CMCT, CCEC
	2. Recoñecer e expresar emocións (faciais/corporais) utilizando distintos recursos gráficos e visuais.	2.1. Identifica xestos e poses en relación coas individualidades e na expresión de emocións.	CCL, CMCT, CCEC
		2.2. Representa rostros e corpos que expresan emocións utilizando distintos recursos gráficos e/ou visuais.	CCL, CMCT, CCEC
	3. Utilizar distintos niveis de iconicidade na representación do corpo.	3.1. Comprende e emprega diferentes niveis de iconicidade na imaxe do corpo e nas poses, os xestos e as expresións do rostro.	CCL, CAA
	4. Analizar e valorar o simbolismo e a multiplicidade de significados na representación do corpo.	4.1. Distingue e aplica significados simbólicos e diferentes interpretacións nas representacións.	CCL, CAA, CCEC
	5. Analizar e realizar simplificacións do corpo humano con fins expresivos.	5.1. Debuxa o corpo humano simplificando a súa estrutura e formas básicas.	CCL, CMCT
	6. Coñecer o esquema do corpo: esqueleto e musculatura, e aplicalo á análise e debuxo do corpo en movemento.	6.1. Analiza e utiliza as liñas de expresión e o esquema corporal para deseñar personaxes con diferentes peculiaridades.	CCL, CMCT, CD, CSC
		6.2. Recoñece e valora diferentes representacións do corpo humano ao longo da historia.	CCL, CMCT, CD, CSC

UNIDADE 6 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Esta unidade trata da mirada, da importancia de mirar e de ser mirado, de como nos condiciona e somos condicionados por iso. Invítanos a reflexionar sobre o cruzamento de miradas, o descubrimento do outro e o respecto ás diferenzas e ás minorías; a aceptar a globalización sen perder a tradición. Por iso temos que aprender a observar, a mirar e a ver con detalle, en profundidade, sendo conscientes de que a nosa mirada é selectiva e nosa forma de mirar aprendida.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Mirar e ver como procesos diferenciados e non sempre axustados á realidade.
- A mirada como forma de relación.
- As imaxes nas distintas culturas: significados e implicacións.
- Escenas costumistas na arte.
- Vangardas artísticas, globalización e multiculturalidade.
- Condicionantes da mirada ante os outros: as diferenzas e a diversidade.
- A fotografía como fragmento e selección da realidade.
- Fundamentos e peculiaridades da fotografía na actualidade.
- A composición na fotografía.
- Luz e cor en fotografía.
- Distintos xéneros e usos fotográficos.
- A fotografía como documentación.
- Fotografía de reportaxe e fotoxornalismo.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Comprender a imaxe e a fotografía como mirada selectiva, reflexo dun modo de ver condicionado polo contexto e as experiencias, e creación subxectiva cunha intencionalidade.
- Valorar a necesidade de desenvolver a capacidade de observar sen prexuízos.

Específicos:

- Comprender as diferenzas entre mirar e ver, entendendo estas como procesos complexos.
- Entender a imaxe como fragmento, diferenciando imaxe e realidade.
- Comprender a mirada como forma de relación.
- Recoñecer os condicionantes da mirada ante os outros, as diferenzas e a diversidade.
- Diferenciar significados e implicacións da imaxe nas distintas culturas.

- Coñecer a relación entre arte, globalización e multiculturalidade.
- Valorar a multiculturalidade e a riqueza cultural das minorías.
- Entender a fotografía como selección da realidade.
- Coñecer a evolución e os usos da fotografía hoxe.
- Distinguir e aplicar diferentes modos de composición en fotografía.
- Coñecer e aplicar diferentes usos expresivos da luz e da cor en fotografía.
- Distinguir xéneros e usos fotográficos.
- Valorar a importancia e coñecer características da fotografía como documento.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Mirar e ver. - Imaxe e realidade. - A mirada como forma de relación. - A imaxe nas distintas culturas. - Vanguardas artísticas, globalización e multiculturalidade. - As voces das minorías. - Visualidade, diversidade e respecto. - A fotografía. - Composición e fotografía. - Luz e cor en fotografía. - Xéneros e usos fotográficos. - Documentación fotográfica. - Fotografía de reportaxe e foto xornalismo. 	1. Valorar as diferenzas entre mirar e ver, entendendo as imaxes como selección parcial da realidade, cuxa percepción está condicionada polos contextos e as experiencias previas do receptor e a intencionalidade do emisor.	1.1. Distingue diferentes posibilidades de percepción ou modos de mirar nas imaxes segundo o contexto.	CCL, CCEC
		1.2. Valora diferenzas de significación nas imaxes segundo a experiencia do receptor e as intencións do emisor.	CCL, CCEC
	2. Compoñer imaxes manexando distintos elementos visuais, como interpretación subxectiva do ámbito.	2.1. Experimenta co valor expresivo dos distintos elementos da imaxe.	CCL, CCEC
		2.2. Realiza composicións visuais para transmitir interpretacións subxectivas do arredor.	CCL, CCEC
	3. Recoñecer características estéticas de distintas culturas, momentos e ámbitos, identificándoas e respectándoas como modos de ver e facer diferentes.	3.1. Diferencia valores estéticos diferentes en distintos contextos culturais.	CCL, CSC, CCEC
		3.2. Coñece os efectos da globalización e valora a multiculturalidade na arte.	CCL, CSC, CCEC

	4. Coñecer fundamentos na evolución da fotografía, distintos usos e xéneros.	4.1. Recoñece os fundamentos da fotografía como mirada selectiva da realidade e a súa evolución.	CCL, CMCT, CD
		4.2. Recoñece e aplica diferentes posibilidades de uso, finalidades e xéneros da imaxe fotográfica.	CCL, CMCT, CD
	5. Identifica e aplica diferentes encadramentos e composicións nas fotografías.	5.1. Recoñece e utiliza diferentes encadramentos fotográficos.	CCL, CAA
		5.2. Recoñece e aplica distintas composicións nas súas fotografías.	CCL, CAA
	6. Valorar e aplicar diferentes usos de luz e cor cunha funcionalidade expresiva.	6.1. Recoñece o valor expresivo da luz e da cor en diferentes tipos de composicións.	CCL, CAA
		6.2. Experimenta con cambios de luz e cor con diferentes fins expresivos.	CCL, CAA
	7. Recoñecer e utilizar recursos dixitais e multimedia con funcións documentais e expresivas.	7.1. Recoñece o valor documental da fotografía.	CCL, CD, CSC,
		7.2. Utiliza recursos dixitais e multimedia con fins documentais e expresivos.	CSIEE, CCEC

UNIDADE 7 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade afondamos sobre o poder dos medios; tratamos da capacidade da publicidade para influír nos hábitos cotiáns e fomentar o consumo, pero tamén para difundir valores positivos e promover cambios. Isto lévanos a repensar o mundo que habitamos, crendo que é posible deseñar o futuro. Por iso, tratamos en primeiro lugar as estratexias que utiliza a publicidade para contrastar despois con modos de facer artísticos que reaccionan cos mesmos medios e recursos buscando a reflexión, a crítica e o activismo social.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O concepto de publicidade e a súa capacidade para crear necesidades.
- Os obxectivos e recursos publicitarios.
- Estratexias e estilos narrativos en publicidade.
- A análise da publicidade.
- A difusión segundo as distintas canles e soportes.
- Os elementos de composición e deseño tipográfico conforme a uns obxectivos.
- Características do anuncio publicitario.
- A publicidade como creadora de personaxes e mundo ideais, ficticios.
- Os efectos do consumismo. Residuos e reciclaxe.
- Artivismo: a arte como acción social.
- A contra publicidade: publicidade para difundir valores e criticar a publicidade.
- O uso de Internet e as redes sociais para a difusión.

Temporalización:

Abril:

Maio

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Coñecer recursos e estratexias publicitarias para non caer no consumismo e ser crítico coa publicidade.
- Coñecer o artivismo e aprender a utilizar a arte como ferramenta para a concienciación e a crítica social.

Específicos:

- Coñecer o concepto de publicidade e a súa capacidade para crear necesidades.
- Distinguir e aplicar obxectivos e recursos publicitarios.
- Diferenciar estratexias e estilos narrativos en publicidade.
- Analizar diferentes formatos en publicidade.
- Coñecer distintas canles e soportes que utiliza a publicidade.
- Utilizar elementos de composición e deseño tipográfico conforme a uns

obxectivos.

- Coñecer as características e analizar os elementos do anuncio publicitario.
- Recoñecer a publicidade como creadora de personaxes e mundos ficticios.
- Reflexionar sobre a influencia da publicidade: o consumismo e a necesidade de cambiar de hábitos.
- Valorar o artivismo como arte e acción social.
- Coñecer a contra publicidade para difundir valores e criticar a publicidade.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC	
<ul style="list-style-type: none"> - Concepto de publicidade: a súa capacidade para crear necesidades. - Elementos de composición e de deseño tipográfico. - Obxectivos e recursos publicitarios. - Estratexias narrativas en publicidade. - A difusión da publicidade segundo as distintas canles e soportes. - Análise de anuncios. - Características do anuncio publicitario. - Personaxes e mundos ficticios. - Influencia da publicidade: 	1. Coñecer o concepto de publicidade e a súa función comunicativa, sendo consciente da súa influencia en hábitos cotiáns.	1.1. Identifica e analiza os compoñentes que interveñen en distintos actos de comunicación visual e audiovisual.	CCL, CCEC	
		1.2. Recoñece os obxectivos e fundamentos da publicidade e a súa capacidade para crear necesidades.	CCL, CCEC	
	2. Identificar os distintos elementos e aplicar esquemas compositivos nas mensaxes visuais e audiovisuais.	2.1. Identifica e analiza os elementos e esquemas compositivos presentes nas mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	CCL, CCEC	
		2.2. Crea composicións que transmiten emocións cun fin publicitario, utilizando os distintos elementos da linguaxe gráfico-plástica.	CCL, CCEC	
	3. Distinguir os aspectos obxectivos e subxectivos da publicidade, identificando figuras		3.1. Realiza unha lectura obxectiva da publicidade identificando, clasificando e describindo os elementos desta.	CCL, CSC, CCEC

<p>consumismo e cambio de hábitos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artivismo: a arte como acción social. - Contra publicidade. - O uso de Internet e as redes sociais para a difusión de mensaxes. 	<p>retóricas e diferenciando aspectos denotativos e connotativos.</p>	<p>3.2. Analiza a publicidade e as imaxes publicitarias mediante unha lectura subxectiva, identificando os elementos de significación narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado.</p>	<p>CCL, CSC, CCEC</p>
	<p>4. Identificar, analizar e aplicar criticamente estratexias e recursos publicitarios.</p>	<p>4.1. Analiza criticamente estratexias publicitarias.</p>	<p>CCL, CMCT,</p>
		<p>4.2. Crea mensaxes visuais e audiovisuais cunha intención comunicativa utilizando recursos e estratexias publicitarias.</p>	<p>CD</p>
	<p>5. Identificar canles de difusión, soportes e disciplinas utilizadas en publicidade, valorando as achegas das tecnoloxías dixitais para a elaboración de proxectos e documentos multimedia.</p>	<p>5.1. Identifica e utiliza diferentes formatos adaptados a distintas canles e empregando recursos dixitais de xeito adecuado para levar a cabo os seus propios proxectos.</p>	<p>CCL, CAA</p>
	<p>6. Coñecer e aplicar métodos e procesos creativos en produtos publicitarios e contra-publicitarios.</p>	<p>6.1. Elabora proxectos e documentos multimedia atendendo a distintas fases dos procesos de creación e realización necesarios no ámbito publicitario.</p>	<p>CCL, CAA</p>
	<p>7. Mostrar unha actitude crítica e responsable ante as necesidades de consumo creadas pola publicidade.</p>	<p>7.1. Reflexiona criticamente sobre a publicidade situándoa no seu contexto e analizando a súa narrativa en relación coa mensaxe.</p>	<p>CCL, CD, CSC, CSIEE, CCEC</p>
		<p>7.2. Implícase na realización de mensaxes contra publicitarias e formula accións artivistas.</p>	<p>CCL, CD, CSC, CSIEE, CCEC</p>

UNIDADE 8 – 3º ESO

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos da comunicación multidisciplinar e da súa capacidade para narrar experiencias e crear mundos ficticios que cativan multisensorialmente o espectador. Para iso descubrimos as posibilidades da animación, o cine e o audiovisual, en xeral; as súas principais calidades e formas de produción. Pero tamén trataremos as propostas que utilizan os artistas hoxe para narrar as súas experiencias, para contar as súas ideas, para recrear mundos posibles, usando as novas tecnoloxías e linguaxes multimedia, invitando á participación, a crear e a compartir.

A través das actividades propostas na unidade perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- As características da linguaxe audiovisual e a súa capacidade para producir unha experiencia emocional multisensorial.
- A relación entre imaxe e son: disciplinas e áreas profesionais no audiovisual.
- Procesos de creación audiovisual: produción, edición e montaxe.
- Formatos de reprodución de audiovisuais: evolución e tipos.
- Progreso dos formatos e das tecnoloxías: da animación ás tres dimensións.
- A dimensión social da arte actual: da arte postal ao *net-art*.
- Novas posibilidades da arte: arte de acción e arte expandida.
- O vídeo no museo. O vídeo como rexistro.
- Vídeo-creación e vídeo experimental: características.
- Xogos de rol e videoxogos como arte.

Temporalización:

Maio

.Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Valorar a capacidade de transmitir e narrar dun modo experiencial cos medios audiovisuais.
- Concibir a arte multimedia como conxunto de posibilidades de creación de experiencias multisensoriais que nos permiten reflexionar e compartir cos demais.

Específicos:

- Valorar a capacidade da linguaxe audiovisual e multimedia para producir experiencia emocional e coñecer as súas principais características.
- Diferenciar disciplinas e áreas profesionais relacionadas: imaxe e son.
- Coñecer os procesos de creación audiovisual: produción, edición e montaxe.
- Distinguir tipos de formatos de reprodución de audiovisuais e a súa evolución.
- Coñecer os principais trazos da evolución dos medios e as tecnoloxías audiovisuais: desde a animación ás tres dimensións.

- Valorar a dimensión social da arte. Manifestacións e usos actuais.
- Recoñecer novas posibilidades da arte, como a arte de acción e a arte expandida.
- Valorar o vídeo como obra artística e como medio de rexistro.
- Distinguir características da vídeo-creación e do vídeo experimental.
- Recoñecer xogos de rol e videoxogos como manifestacións artísticas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe audiovisual: concepto e valor. - A experiencia emocional do cine. - Imaxe e son: características técnicas e áreas profesionais. - Produción, edición e montaxe. - A evolución cara a múltiples formatos e novos dispositivos de reprodución. - Evolución tecnolóxica: da animación ao 3D. - A dimensión social da arte: da arte postal ao <i>net-art</i>. - Arte de acción e arte expandida. - O vídeo no museo. - Vídeo-creación, vídeo experimental. - Xogos de rol e 	1. Coñecer os elementos e as principais características da imaxe en movemento e a linguaxe audiovisual e multimedia, valorando as súas posibilidades narrativas e expresivas.	1.1. Coñece as características, os elementos e os valores propios da linguaxe audiovisual e multimedia.	CCL, CMCT, CD, CCEC
		1.2. Aprecia a peculiaridade do audiovisual e do multimedia para transmitir dun modo experiencial e emocional.	CCL, CMCT, CD, CCEC
	2. Recoñecer distintas funcións e intencionalidades expresivas na narrativa audiovisual e multimedia, utilizándoas de xeito adecuado.	2.1. Coñece diferentes tipoloxías de producións audiovisuais e multimedia observando nelas as súas distintas funcións e intencións.	CCL, CMCT, CD
		2.2. Experimenta e crea narrativas audiovisuais e multimedia atendendo a unha función e intencionalidade concreta.	CCL, CMCT, CD
	3. Expresar emocións utilizando distintos recursos gráficos, visuais e audiovisuais nas súas producións.	3.1. Experimenta as posibilidades de narrar e transmitir emocións, implicando distintos sentidos e utilizando linguaxes multimedia.	CCL, CMCT, CD, CSIEE

videoxogos como manifestacións artísticas.	4. Coñecer as achegas das tecnoloxías dixitais ás producións audiovisuais e multimedia e ser capaz de elaborar creacións utilizando os seus recursos.	4.1. Coñece a evolución técnica dos medios audiovisuais, diferentes formas de difusión, formatos e dispositivos de reprodución.	CCL, CMCT, CD
		4.2. Elabora animacións e creacións multimedia con medios dixitais e analóxicos.	CCL, CMCT, CD
	5. Identificar os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual ou multimedia, valorando o labor de equipo.	5.1. Coñece as fases de realización da produción audiovisual.	CCL, CMCT, CD,
		5.2. Organiza o proceso creativo aplicándoo en obras multimedia e valorando criticamente os resultados.	CAA
	6. Coñecer e apreciar a linguaxe do cine e das obras de arte multimedia situándoas no seu contexto e reflexionando de xeito crítico sobre os seus usos e repercusións sociais.	6.1. Reflexiona criticamente sobre as obras multimedia, situándoas no seu contexto e analizando a narrativa en relación coa mensaxe.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSC
		6.2. Valora a repercusión social das novas formas de arte.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSC
	7. Valorar as achegas das linguaxes multimedia e das tecnoloxías dixitais para comunicarse e compartir.	7.1. Elabora documentos multimedia para presentar un tema ou elaborar un proxecto artístico, empregando os recursos dixitais de xeito adecuado.	CCL, CMCT, CD, CCEC

6.3. PROGRAMACIÓN PARA 4º DA ESO.

UNIDADE 1 – 4º ESO – A Identidade do artista

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Neste tema recoñecemos a arte como forma de comunicación subxectiva e simbólica, como expresión persoal, como proceso racional e emocional; desenvolvemos a necesidade de coñecer distintos materiais e técnicas, de ter habilidades e destrezas, pero sobre todo de desenvolver a imaxinación e a iniciativa, a experimentación, ademais da organización, todo iso necesario para o proceso de creación.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A arte como necesidade de expresión humana e a arte como profesión.
- A arte como proceso que implica razón e emoción.
- Importancia da imaxinación e a creatividade para a creación artística.
- A subxectividade da expresión persoal do artista na obra.
- O simbolismo e a metáfora na arte: máis alá do evidente, da copia ou imitación.
- Os distintos materiais e soportes para a actividade artística que implican conceptos e ferramentas derivados deles.
- A diversidade de técnicas e procesos creativos.

Temporalización:

Setembro: Outubro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Coñecer as distintas fases do proceso de creación dunha obra.
- Coñecer a diversidade de materiais e técnicas coas que traballa o artista na actualidade, máis alá do gráfico-plástico.

Específicos:

- Recoñecer a necesidade de expresión humana, en xeral, e a arte como profesión.
- Descubrir a implicación conxunta de emoción e razón na arte.
- Coñecer a importancia da imaxinación e a creatividade para a creación artística.
- Recoñecer a peculiaridade e a subxectividade da expresión persoal.
- Comprender o simbolismo e a metáfora na arte; que a leva máis alá do evidente, da copia ou imitación.
- Coñecer a diversidade de materiais e soportes para a actividade artística que implican ferramentas e conceptos derivados deles.
- Experimentar distintas técnicas, tanto artesanais como dixitais, planas como en volume, multimedia e multidisciplinares.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Todos somos creadores. - Expresión persoal: imaxinación e creatividade. - A arte como proceso que implica razón e emoción. - Fases do proceso creativo. - O simbolismo e a metáfora na arte. - As posibilidades de expresión: diversidade de materiais e soportes. - Diversidade de técnicas: planas e en volume. - Do artesanal ás tecnoloxías dixitais. - Máis alá do obxecto na arte actual. - Arte dixital. 	1. Identificar a creación artística como necesidade de expresión persoal que mostra a imaxinación e a creatividade do artista.	1.1. Produce imaxes nas que expresa as súas ideas e conta experiencias persoais, mostrando imaxinación e creatividade.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		1.2. Recoñece a peculiaridade das obras dos artistas.	CAA, CSC, CCEC
	2. Descubrir que a obra de arte resulta dun proceso longo de investigación e busca que implica emoción e razón.	2.1. Entende o proceso de creación artística e as súas fases, aplicándoo na realización dos seus proxectos.	CMCT, CAA, CSIEE
		2.2. Investiga sobre o proceso creativo de artistas e o propio, descubrinto niso aspectos tanto emocionais coma racionais.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC
		2.3. Realiza distintos bosquejos para elixir o mellor de entre eles e cambia a súa obra para melloralala.	CAA, CSIEE, CCEC
	3. Comprender o uso da linguaxe metafórica e simbólica na arte.	3.1. Recoñece que as imaxes non son evidentes, senón simbólicas, mostrando o que o artista quere mostrar.	CCL, CAA, CSC, CCEC

Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
		3.2. Entende e aplica o significado metafórico das mensaxes expresadas mediante imaxes.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	4. Coñecer e experimentar con distintos materiais.	4.1. Experimenta con distintos materiais e elixe os máis adecuados para a realización de proxectos artísticos.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC
	5. Coñecer e experimentar distintas técnicas artísticas.	5.1. Coñece e utiliza con propiedade distintos procedementos para representar e expresarse.	CMCT, CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	6. Coñecer e experimentar procesos de creación contemporánea.	6.1. Coñece novas formas de expresión artística contemporánea.	CMCT, CAA, CCEC
		6.2. Descubre as posibilidades das novas tecnoloxías para a actividade artística e produce obras utilizando recursos dixitais.	CMCT, CD, CAA, CSIEE, CCEC

UNIDADE 2 – 4º ESO – O artista e a sociedade

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Esta unidade permítenos tratar as relacións do artista e as súas obras coa sociedade que o rodea; das relacións entre a memoria persoal e a colectiva, a cultura e a arte; de como foi cambiando a figura do artista; dos obxectivos da arte e o seu valor na sociedade e, polo tanto, do patrimonio; da súa análise e crítica, tratando de xeito especial de formas sociais da arte, e da arte urbana e outras formas de arte comunitaria que chegan ao activismo pola súa implicación social e política (artivismo).

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- A relación do artista co seu contorno; a arte como memoria e identidade cultural.
- Os distintos valores que lle damos á arte.
- Análise formal e crítica da obra artística.
- A arte popular: da artesanía á cultura visual.
- Da arte comunitaria á arte relacional: a arte para todos.
- A arte urbana.
- O artivismo (sobre a implicación social da arte e do artista).

Temporalización:

Outubro

Novembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Recoñecer as relacións do artista e das obras de arte que crea coa sociedade que o rodean para entender o patrimonio e facer a súa crítica e análise.
- Coñecer a diversidade de obxectivos da arte e as posibilidades de implicación e intervención social por medio da arte.

Específicos:

- Entender a relación da arte coa sociedade e o papel do artista nela.
- Recoñecer o papel do patrimonio na construción da identidade e a memoria colectiva.
- Comprender a importancia de analizar o patrimonio, tanto desde un punto de vista formal como crítico, tendo en conta o artista e o seu contexto.
- Diseñar e crear producións artísticas que reflexionan sobre a identidade e o contexto social.
- Coñecera arte social e implicarse en accións que permitan a interacción ea intervención social por medio da arte.
- Descubrir saídas profesionais relacionadas co patrimonio, a arte e a artesanía, coa súa promoción, coidado e conservación.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - O patrimonio: o valor da arte. - O papel do artista na sociedade. - Análise formal da obra de arte. - Análise e crítica. - Arte popular, arte comunitaria. - Arte urbana. - Arte relacional. - Artivismo: entre a arte e o activismo. 	1. Recoñecer e comprender as relacións da arte coa sociedade, a súa necesidade e valor.	1.1. Identifica e comprende as relacións da arte e o artista coa sociedade.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
		1.2. Recoñece o papel do artista na sociedade e os distintos valores e usos da arte.	CSC, CCEC
	2. Valorar o papel do patrimonio na construción da identidade e a memoria colectiva.	2.1. Coñece manifestacións artísticas culturais, tanto do seu propio patrimonio como do doutros, valorándoas.	CD, CSC, CSIEE, CCEC
		2.2. Identifica o patrimonio como reflexo dunha época, momento ou situación.	CSC, CSIEE, CCEC
	3. Realizar obras que reflexionen de xeito crítico sobre a identidade e a sociedade.	3.1. Utiliza a arte para reflexionar criticamente sobre a sociedade en que vive.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		3.2. Crea obras que parten da súa identidade persoal e colectiva.	CCL, CSC, CCEC
	4. Analizar desde un punto de vista formal e crítico as obras de arte para comprendelas e realizar obras tendo estes aspectos en conta.	4.1. Identifica e analiza aspectos formais dunha obra.	CMCT, CAA, CCEC
		4.2. Contempla, critica e valora as obras situándoas no seu contexto.	CCL, CAA, CSC, CCEC
		4.3. Aplica aspectos formais e críticos na creación de obras propias.	CAA, CSIEE, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
	5. Recoñecer formas de expresión de arte social e comunitaria, levando a cabo accións que permitan a interacción e a acción social por medio da arte.	5.1. Coñece e diferencia distintas formas de arte social.	CD, CAA, CSC, CCEC
		5.2. Deseña e realiza proxectos colectivos de acción social, crítica e activismo por medio da arte.	CCL, CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	6. Recoñecer e valorar profesións relacionadas co patrimonio, a arte e a artesanía, coa súa promoción, coidado e conservación.	6.1. Distingue e valora o labor de profesionais relacionados coa promoción, o coidado e a conservación da arte.	CAA, CSC, CCEC
		6.2. Recoñece, diferenciando, o labor do artista cronista e do revolucionario	CSC CCEC

UNIDADE 3 – 4º ESO - Natura

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos da experiencia estética, especialmente producida pola natureza, como motor da creación artística; do sensorial como forma de coñecemento e da observación sistemática e a análise que levan á comprensión do contorno; das leis que subxacen nas formas, ritmos e estruturas, etc., da natureza. Isto permítenos coñecer distintas formas de interacción do artista co medio natural que o rodea e recursos para a creación artística.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O encontro co natural como fonte de experiencia estética e de creación artística.
- A arte como forma de coñecemento por medio da experiencia e o emocional.
- A arte como forma de recoñecemento: identificación coa contorna e mirada cultural.
- Observación e análise da natureza: debuxo artístico e debuxo xeométrico.
- Interpretación artística de linguaxes, formas, ritmos e estruturas naturais.
- Recoñecemento de formas e padróns xeométricos: construción de polígonos regulares.

Temporalización:

Novembro :

Decembro

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Descubrir a experiencia estética e recoñecer a natureza como inspiración e modelo do artista.
- Recoñecer as interrelacións entre a arte e a natureza, descubriendo as relacións de medida e orde en formas, ritmos e estruturas.

Específicos:

- Recoñecer o valor das experiencias sensoriais tanto para os procesos creativos como para o coñecemento en xeral.
- Experimentar o encontro co natural como fonte de experiencia estética.
- Valorar a mirada cultural sobre a paisaxe e coñecer as súas distintas representacións.
- Recoñecer o valor identitario co contorno: cos ciclos naturais, co animal e o vexetal.
- Analizar e interpretar linguaxes e formas naturais a través da observación e da experiencia, practicando tanto o debuxo artístico como o xeométrico.
- Entender a xeometría como forma de medida e orde nas estruturas da natureza.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - A arte, coñecemento sensible. - Arte e natureza. - Identidade e contorno. - Aprender a mirar. - O paso do tempo. - O artista observa e representa, analiza e interpreta. - Morfoloxía da natureza. - Formas xeométricas. 	1. Apreciar o valor da arte como modo de identificación e recoñecemento.	1.1. Observa o contorno natural recoñecendo vínculos a ritmos, movementos e ciclos de vida.	CMCT, CAA, CCEC
		1.2. Identifícase e recoñece relacións con outros seres vivos e co seu contorno, implicándoas na súa creación artística.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	2. Valorar e aplicar a experiencia sensorial, a intuición e a emoción no proceso creativo.	2.1. Recoñece e valora o sensorial e emocional no encontro coa natureza.	CMCT, CAA, CSC, CCEC
		2.2. Utiliza as súas sensacións e intuicións como motores para a creación artística.	CAA, CSIEE, CCEC
	3. Recoñecer a arte como modo de coñecemento, desenvolvendo destrezas de percepción da contorna e traducíndoas á linguaxe artística.	3.1. Observa e analiza con atención e sensibilidade para coñecer o seu contorno.	CMCT, CAA, CSC, CSIEE
		3.2. Traduce as súas percepcións a creacións artísticas.	CCL, CSIEE, CCEC
	4. Representar e interpretar a natureza a partir da observación e a análise morfolóxica.	4.1. Observa o contorno recoñecendo estruturas formais, relacións e ritmos en distintos elementos, traducíndoos a linguaxes artísticas.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
		4.2. Practica o debuxo do natural, poñendo atención ás estruturas e formas.	CMCT, CAA, CCEC
	5. Recoñecer e representar formas e padróns xeométricos.	5.1. Identifica padróns xeométricos no mundo natural e no seu contorno.	CMCT, CAA
		5.2. Recoñece e representa formas xeométricas planas, resolvendo construcións de polígonos.	
		5.3. Crea composicións creativas a partir de formas xeométricas planas.	CMCT, CAA, CSC, CCEC
	6. Apreciar a relación entre natureza e patrimonio coñecendo posibilidades para a actividade artística, responsabilizándose polo seu coidado.	6.1. Coñece e valora formas de relación entre arte e natureza, artistas e obras de arte, diferenciando aquelas que a respectan e se preocupan por ela.	CMCT, CAA, CSC, CCEC
		6.2. Responsabilízase do coidado do contorno, entendendo a súa propia creación como medio para facelo.	

UNIDADE 4 – 4º ESO - Carácter

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos sobre o vestir, o coidado da aparencia en xeral e as profesións arredor do deseño de moda e complementos. Propóñense temas como a importancia do estilo, en relación coa identidade e a construción da propia personalidade, así como a análise das formas, as súas proporcións e os diversos materiais e texturas. Tratamos, ademais, do mundo profesional máis alá do deseñador, incluíndo o fotógrafo, o publicista, modista, etc.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O atavío como signo de identidade e expresión da personalidade.
- Historia da moda: evolución en relación con cambios políticos e sociais.
- Deseño e personalización de moda e complementos en función dun estilo e unha función.
- Profesións implicadas no ámbito da moda e complementos, a estética persoal e o aderezo.
- Escenografía e fotografía creativa.
- Proceso de deseño, produción e mercado; Tradición e innovación.

Temporalización:

Decembro: Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Coñecer o campo do deseño de modas e complementos, así como profesións asociadas a iso, apreciando o seu valor social e cultural.
- Diseñar con estilo propio moda e complementos, xuntando tradición e innovación.

Específicos:

- Recoñecer e valorar o atavío (roupa e complementos) como sinal de identidade.
- Coñecer a historia da moda analizando formas, proporcións e materiais nos distintos estilos e recoñecendo os cambios en relación aos políticos e sociais.
- Diseñar coleccións de moda e complementos en función dun estilo, función e intención expresiva.
- Diseñar e crear complementos seguindo procesos e normas establecidos.
- Diseñar escenografías e realizar fotografía creativa para presentar moda.
- Coñecer o valor das artes e labores tradicionais asociados á moda, así como as innovacións tecnolóxicas tendo en conta consideracións éticas respecto aos sistemas de produción e mercado e as preocupacións ecolóxicas arredor diso.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Crear con estilo propio. - O proceso de deseño. - Moda en transformación. - Deseño téxtil. - Accesorios para unha colección. - Complementos de moda. 	1. Recoñecer o atavío (roupa e complementos) como sinal de identidade e expresión do corpo.	1.1. Recoñece o atavío e a aparencia como expresión da identidade.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		1.2. Aprecia a capacidade expresiva do corpo e acepta as diferenzas como diversidade cultural.	CCL, CMCT, CSC, CCEC
	2. Coñecer distintos estilos, e a evolución destes na historia da moda.	2.1. Analiza formas e proporcións de distintos estilos recoñecendo a súa capacidade expresiva.	CCL, CAA, CCEC
		2.2. Identifica atavíos asociados a diferentes momentos históricos.	CSC, CCEC
	3. Diseñar coleccións de moda en función dun estilo e unha intención expresiva, seguindo procesos normalizados.	3.1. Recoñece procesos implicados no deseño e produción de roupa e complementos.	CMCT, CD, CCEC
		3.2. Diseña moda e complementos con creatividade, dominando a linguaxe plástica, o movemento e a expresividade.	CCL, CAA, CSIEE, CCEC
	4. Achegamento a profesións afíns: estilismo, deseño de escenografías, fotografía creativa..	4.1. Coñece diferentes saídas profesionais afíns ao deseño de moda.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC, CCL, CMCT,
		4.2. Crea escenografías, realiza fotografías e analiza estas con criterio estético para presentar moda	

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
	5. Diseñar, analizar e crear complementos, valorándoos como sinais de identidade.	5.1. Analiza diferentes tipos de deseño de complementos, a súa estética e funcionalidade.	CCL, CMCT, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCEC CCL,
		5.2. Comprende e realiza deseños tridimensionais utilizando sistemas de representación gráfica.	
	6. Coñecer e analizar criticamente elementos do sistema de mercado e a ecoloxía no mundo da moda, valorando tanto a innovación como a tradición no deseño.	6.1. Coñece e valora diferentes modos de creación de obxectos, tanto tradicionais como innovadores.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
		6.2. É crítico ante a publicidade e o sistema de mercado e produción da moda, con conciencia ecolóxica	

UNIDADE 5 – 4º ESO – Promo-ver

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos sobre o mundo do deseño gráfico no seu papel de transmisor e narrador de ideas mediante a combinación de textos e imaxes. Propóñense temas como o papel social das artes gráficas, a publicidade e a narrativa gráfica (cómic, viñetas, *story boards*, etc.). Tamén tratamos as novas tecnoloxías para a transmisión de imaxes en movemento (a arte multimedia e dixital) e a súa evolución histórica, desde a primitiva animación ata os actuais deseños web e animacións interactivas.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O papel social da imaxe como vehículo de transmisión de ideas e valores.
- Soportes, formatos e estratexias para unha mensaxe publicitaria efectiva.
- As artes gráficas, a linguaxe visual e o papel do deseñador gráfico.
- Imaxes secuenciadas en espazo e tempo para narrar historias: *story board*.
- As novas tecnoloxías na creación artística e na comunicación audiovisual: animación, deseño web e o mercado do videoxogo.
- Estratexias audiovisuais: movementos de cámara, angulacións e iluminación.

Temporalización:

Xaneiro: Febreiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Recoñecer mecanismos e recursos da comunicación visual.
- Coñecer a diversidade do traballo profesional no ámbito das artes gráficas e multimedia, o deseño e a publicidade.

Específicos:

- Coñecer o papel social que ten a imaxe como vehículo de transmisión de ideas e valores.
- Coñecer distintos soportes, formatos e estratexias para que as mensaxes sexan efectivas.
- Coñecer distintas profesións das artes gráficas e multimedia, o deseño e a publicidade.
- Descubrir a capacidade das imaxes para crear narracións secuenciadas en espazo e tempo. O *story board*.
- Enunciar e practicar algunhas estratexias audiovisuais: movementos de cámara, angulacións e iluminación.
- Analizar as numerosas posibilidades que as novas tecnoloxías ofrecen á creación artística e á comunicación audiovisual.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - O papel social das artes gráficas. - Comunicación e linguaxe visual. - O deseñador gráfico. - Narrativa gráfica. - Da animación e o audiovisual á arte dos novos medios. - Estratexias audiovisuais. - Claves para un bo deseño web. - Animación interactiva. 	1. Recoñecer a utilidade das imaxes na vida cotiá para a transmisión de mensaxes.	1.1. Atopa a intencionalidade en imaxes e mensaxes visuais que o rodean.	CCL, CD, CAA
		1.2. Dá exemplos do poder da imaxe para transmitir ideas e valores e promover condutas.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE
		1.3. Recoñece algunhas claves de persuasión en anuncios publicitarios.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	2. Identificar significativa e significado nun signo visual.	2.1. Constrúe metáforas visuais.	CCL, CSIEE, CCEC
		2.2. Realiza imaxes a partir de ideas fuxindo do evidente e facendo asociacións pouco usuais.	CCL, CAA, CSIEE, CCEC
	3. Empregar elementos da linguaxe visual e estratexias de composición de imaxes e textos.	3.1. Aplica estratexias de composición, utilizando creativamente a tipografía e outros aspectos do deseño.	CCL, CAA, CSC, CSIEE
	4. Aplicar fundamentos de vídeo e fotografía.	4.1. Utiliza distintos tipos de encadramentos e angulacións de cámara.	CMCT, CD, CAA, CSIEE
		4.2. Utiliza a luz como recurso expresivo ou potenciador da mensaxe.	CCL, CMCT, CD, CAA

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
	5. Recoñecer e utilizar recursos narrativos dos que se valen os <i>mass media</i> e medios audiovisuais.	5.1. Secuencia imaxes para crear unha historia.	CCL, CAA, CSIEE
		5.2. Debuxa un <i>story board</i> para un produto audiovisual.	CCL, CD, CAA CSIEE
		5.3. Coñece obras visuais e multimedia.	CD, CSC, CCEC
	6. Coñecer distintas profesións do campo das artes gráficas e multimedia e o uso de tecnoloxías dixitais, da información e as comunicacións.	6.1. Crea mensaxes e constrúe historias con imaxes e/ou vídeos con recursos tecnolóxicos.	CCL, CD, CAA, CCEC
		6.2. Coñece as posibilidades creativas de aplicacións en dispositivos móbiles, páxinas web e videoxogos.	CMCT, CD, CAA, CSIEE, CCEC

UNIDADE 6 – 4º ESO - Sostibilidade

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Neste tema retomamos a relación entre arte e natureza. Partimos da idea de que o artista non pode despreocuparse da sostibilidade; por iso, tratamos, por un lado, o deseño sostible, ecolóxico, retomando da unidade anterior o ámbito publicitario para propoñer a contra publicidade como resposta do artista para a reflexión e actuación ante o consumismo no que vivimos, e, por outro, das posibilidades da arte para a reciclaxe e a reutilización dos obxectos.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O deseño ecolóxico e a obsolescencia programada.
- As alternativas ao consumismo. O consumo responsable.
- Os obxectos, a arte e o deseño. A reutilización en arte de obxectos cotiáns obsoletos.
- A construción e transformación de obxectos. Procedementos de construción volumétrica.
- A representación obxectiva do obxecto.

Temporalización:

Febreiro: Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Descubrir a práctica da sostibilidade no ámbito profesional do deseño e a arte en xeral.

Específicos:

- Recoñecer nos “obxectos inservibles” unha fonte para a creación de novos obxectos e arte.
- Coñecer as estratexias publicitarias e ser capaz de desenvolver unha mirada crítica ante o consumo esaxerado e irreflexivo.
- Desenvolver unha conciencia ecolóxica, sendo capaz de considerar o cambio de hábitos pouco sostibles.
- Valorar deseños e produtos ecolóxicos e sostibles, apreciando as producións artesanais fronte ao consumismo desmesurado.
- Coñecer diferentes métodos de construción, e transformación de producións tridimensionais.
- Deseñar e construír de xeito sostible.
- Coñecer sistemas de representación de obxectos no espazo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Deseño ecolóxico e obsolescencia programada. - Coleccionismo. - Representar o obxecto. - Métodos de construción en volume. 	1. Desenvolver unha mirada crítica ante o consumo esaxerado e irreflexivo e unha conciencia ecolóxica.	1.1. É crítico con actitudes pouco sostibles e considera o cambio de hábitos.	CMCT, CAA, CSC, CSIEE
		1.2. Aprecia o natural, as producións artesanais e a reciclaxe fronte ao consumismo desmesurado.	CCL, CMCT, CAA, CSC, CSIEE
	2. Diferenciar distintas formas de representación dos obxectos e pasos para o seu deseño.	2.1. Distingue entre debuxo expresivo e descritivo, entre bosquexo e esbozo.	CCL, CMCT, CAA, CCEC
		2.2. Coñece os pasos que cómpre seguir para o deseño e a representación de obxectos.	CMCT, CAA, CSIEE
	3. Coñecer diferentes métodos de construción e transformación tridimensional.	3.1. Experimenta posibilidades de transformación e intervención de obxectos.	CMCT, CSIEE, CCEC
		3.2. Distingue e utiliza distintos procedementos para a construción en volume.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC
	4. Deseñar e construír de xeito sostible.	4.1. Realiza deseños tendo en conta os distintos aspectos que afectan á sostibilidade.	CMCT, CSC, CSIEE
		4.2. Constrúe obxectos aplicando criterios de sostibilidade, reutilizando ou utilizando materiais de reciclaxe ou non contaminantes.	CMCT, CSC, CSIEE, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
	5. Apreciar e procurar a sostibilidade do ámbito, coñecendo as posibilidades da arte e a actividade artística para iso.	5.1. Coñece e valora artistas e obras que se preocupan pola sostibilidade.	CMCT, CSC, CCEC
		5.2. Responsabilízase da sostibilidade do contorno, entendendo a súa propia creación como medio para facelo.	CCAA, CSC, CSIEE, CCEC

UNIDADE 7 – 4º ESO - Interiores

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Neste tema tratamos do interior dos edificios, os obxectos que conteñen, a luz que os ilumina, etc., como espello dos intereses, as intencións e as emocións das persoas que os habitan. Preséntanse algúns dos labores artesanais relacionados co interiorismo. Posteriormente, analízanse os procesos relacionados coa produción en cadea de obxectos de interior (deseño industrial), o desenvolvemento da idea, a súa realización e o necesario traspaso de información obxectiva (tanxencias, normalización, perspectivas, etc.).

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- O deseño e decoración de interiores. Profesións asociadas. O interiorista e o decorador.
- A historia dos estilos.
- As artes decorativas e a creación de ambientes.
- O deseño industrial: o proceso para a creación de obxectos en masa.
- A creación de formas no espazo. Formas modulares e tanxencias.
- A representación de formas no espazo. Normalización e sistemas de representación.

Temporalización:

Marzo: Abril:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Recoñecer o impacto e a importancia do deseño e a decoración de interiores.
- Deseñar espazos e elementos de interior, representándoos de xeito obxectivo.

Específicos:

- Coñecer o papel do interiorista e do decorador, valorar o seu traballo e o das profesións asociadas.
- Diferenciar diferentes estilos dentro do interiorismo e a decoración.
- Recoñecer as diferentes artes decorativas e valorar a súa importancia na creación de ambientes.
- Valorar a creación do deseño industrial e coñecer o proceso e fases de creación de obxectos.
- Coñecer diferentes sistemas de representación das formas no espazo, sabendo aplicar as normas básicas de normalización industrial.
- Representar volumes en perspectiva axonométrica.
- Aplicar ao deseño composicións modulares, tanxencias e enlaces.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Distintos estilos. - Espazos vitais: interiorismo e decoración. - Artes decorativas. - O debuxo normalizado. - Perspectiva e sistemas de representación. - Proxección ortogonal: sistema axonométrico. - O sistema diédrico. - As formas no espazo. - Curvas no deseño: tanxencias e enlaces. 	1. Valorar o papel do interiorismo e a decoración na estética cotiá e dos profesionais implicados niso.	1.1. Observa e goza dos valores estéticos dos espazos interiores, valorando o seu impacto emocional.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
		1.2. Coñece diferentes profesións asociadas á decoración e o interiorismo.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC
	2. Coñecer variacións nos estilos decorativos ao longo da historia.	2.1. Diferencia estilos dentro do interiorismo e a decoración.	CSC, CCEC
		2.2. Coñece a evolución histórica desta disciplina.	CAA, CSC, CCEC
	3. Recoñecer o uso das artes decorativas no deseño e na decoración diferenciando distintos tipos.	3.1. Diferenza entre as artes decorativas.	CMCT, CSC, CCEC
		3.2. Valora a achega das artes decorativas na creación de ambientes.	CSC, CCEC
	4. Coñecer o deseño industrial.	4.1. Coñece os fundamentos do deseño industrial.	CMCT, CD, CCEC
		4.2. Diferencia as distintas fases do proceso de creación de obxectos en masa.	CMCT, CD, CCEC
	5. Diferenciar as fases de creación de formas no espazo.	5.1. Recoñece procesos de creación de deseños e formas no espazo e aplica criterios de normalización.	CMCT, CAA, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
		5.2. Entende as diferenzas entre os distintos sistemas de representación.	CMCT, CD, CAA
		5.3. Representa volumes en perspectiva axonométrica.	CMCT, CD, CAA
	6. Crear formas no espazo.	6.1. Crea deseños con composicións de formas modulares.	CMCT, CD, CCEC
		6.2. Aplica os fundamentos das tanxencias á creación e o deseño.	CMCT, CD, CCEC

UNIDADE 8 – 4º ESO – Espazos compartidos

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Nesta unidade tratamos sobre a ideación e creación de proxectos de construción de espazos, tanto de uso privado como de espazos para compartir. Para iso aprendemos tanto da arquitectura como da intervención e ocupación artística do espazo, xa sexa máis clásica ou innovadora; da que se ocupa de rehabilitar e reutilizar ou da construción efémera, reflexionando sobre a importancia do espazo no que nos movemos, habitamos e ocupamos, tratando, ademais, do deseño do ámbito urbano dun modo holístico.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Diseñar espazos tendo en conta estética, función e a relación co seu contorno.
- Os profesionais do deseño e a construción de espazos.
- Sistemas de representación: o debuxo en perspectiva cónica.
- Evolución e innovación no deseño, construción e modos de habitar.
- A intervención do espazo: apropiación e rehabilitación de edificios e espazos.
- Concepción e deseño de espazos compartidos.
- Mobiliario ou equipamento urbano.
- O deseño do espazo exterior: urbanismo e paisaxismo.

Temporalización:

Abril: Maio:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Diseñar e crear espazos tendo en conta a xente que o habita, os seus intereses e necesidades.
- Descubrir a importancia do espazo como lugar de acollida e encontro.

Específicos:

- Diseñar e valorar os espazos xuntando estética, función e a relación co seu contorno.
- Coñecer distintas profesións afíns ao deseño e a construción de espazos, desde a arquitectura á enxeñaría ou o deseño de interiores.
- Representar en perspectiva cónica volumes de edificios insertos nun espazo.
- Valorar a innovación, así como propoñer ideas creativas para a evolución dos espazos e o modo de habitalos.
- Coñecer as posibilidades de intervención do espazo para adaptar os seus usos e o seu aspecto coa intención de apropiación ou rehabilitación.
- Coñecer as particularidades e realizar propostas de espazos compartidos.
- Diseñar e distinguir entre función, estética e exposición a factores externos do mobiliario ou equipamento urbano.
- Valorar criticamente o deseño do espazo exterior, urbanismo e paisaxismo.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Diseñar espazos. - Profesionais do deseño e a construción de espazos. - O proxecto construtivo. - A perspectiva cónica. - Tipos de perspectiva cónica. - Intervención no espazo. - Rehabilitación de edificios e espazos. - Deseño espacial, urbanismo e paisaxismo. - Construción, tecnoloxía e natureza. 	1. Diseñar e valorar os espazos tendo en conta a súa estética, a súa función e a relación co seu contorno.	1.1. Analiza criticamente os espazos do seu contorno.	CMCT, CAA, CSIEE
		1.2. Diseña espazos creativamente, buscando solucións estéticas e funcionais ás necesidades.	CMCT, CAA, CSC, CSIEE
	2. Coñecer distintas profesións afíns ao deseño e a construción de espazos, valorando a innovación e a proposta de ideas creativas para a evolución dos espazos.	2.1. Familiarízase con saídas profesionais afíns á arquitectura e creación de espazos en xeral.	CMCT, CSC, CCEC
		2.2. Analiza construcións valorando a innovación e a súa repercusión nas formas de habitar.	CMCT, CD, CSC, CCEC
	3. Representar edificios e o seu contorno, utilizando a perspectiva cónica como sistema idóneo para recrear espazos e volumes.	3.1. Proxecta espazos elixindo o sistema de representación máis adecuado, utilizando, segundo o obxectivo, debuxos descritivos ou perceptivos.	CMCT, CAA, CSIEE
		3.2. Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado.	CMCT, CAA, CSIEE
	4. Coñecer as posibilidades de intervención do espazo coa intención de apropiación ou rehabilitación.	4.1. Coñece e analiza distintas formas de intervención do espazo para a súa reutilización.	CSC, CSIEE, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
		4.2. Valora posibilidades e usos das intervencións artísticas sobre o espazo.	CSC, CSIEE, CCEC
	5. Ter en conta as necesidades da comunidade ao proxectar espazos de uso compartido.	5.1. Proxecta e analiza criticamente as construcións e o uso de espazos compartidos en relación coa comunidade.	CMCT, CAA, CCEC
	6. Concibir particularidades e realizar propostas no deseño e a configuración de espazos de exterior, urbanismo e paisaxismo.	6.1. Analiza o contorno como espazo urbanístico ou paisaxe.	CMCT, CSC, CSIEE, CCEC
		6.2. Analiza e valora criticamente os elementos urbanos de uso comunitario.	CMCT, CSC, CSIEE, CCEC
		6.3. Deseña mobiliario urbano, visualizando as tres dimensións e elixindo o sistema de representación adecuado.	CMCT, CSC, CSIEE, CCEC

UNIDADE 9 – 4º ESO - Impacto

1. PRESENTACIÓN DA UNIDADE

Esta unidade trata da integración transdisciplinaria. Busca explicar o concepto de artista global e a arte como forma de vida: o artista como persoa comprometida, capaz de xestionar a complexidade do proceso creativo para impactar na sociedade, achegando solucións que melloren o seu contorno. Partindo da filosofía do artista Hundertwasser, das súas cinco peles, vaixe retomando todo o aprendido estes anos e revisando o amplo espectro de prácticas artísticas; arte que envolve as nosas vidas, plásmase no corpo e conforma a identidade; arte social e cooperativa xeradora de experiencias; arte de acción ambiental defensora da ecoloxía e transformador da paisaxe.

A través das actividades propostas na unidade, perséguese que os alumnos e as alumnas aduqiran os seguintes coñecementos:

- As posibilidades da arte para unha vida máis creativa e enriquecedora.
- A importancia da creatividade, entendéndoa como actitude.
- A arte como modo de expresión, coñecemento e forma de experiencia para a mellora.
- A relación da arte coa identidade, o ámbito e a vida en xeral.
- A interdisciplinaridade das artes.
- As interrelacións entre a arte, a ciencia e a tecnoloxía e as súas posibilidades para a mellora e o cambio.
- A arte como recurso para a reflexión e o cambio social.

Temporalización:

Maio

Xuño:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Xerais:

- Descubrir as relacións estreitas e necesarias entre a ciencia e a arte.
- Coñecer as múltiples posibilidades das prácticas artísticas e a arte para producir impacto na sociedade e conseguir o cambio e a mellora.

Específicos:

- Recoñece a importancia da creatividade, entendéndoa como actitude.
- Descubrir e aplicar a interdisciplinaridade das artes e as súas relacións con outras formas de coñecemento.
- Recuperar a arte de todos, a arte social e cooperativa, arte de acción, ambiental, defensora da ecoloxía e da paisaxe.
- Recoñecer que a arte envolve as nosas vidas, se plasma no corpo, conforma a identidade e xera experiencias transformadoras.
- Recoñecer a arte como forma de expresión e coñecemento por medio da experiencia.
- Valorar as interrelacións entre a arte, a ciencia e a tecnoloxía e as súas

posibilidades para a mellora e o cambio.

- Pensar e actuar de xeito global utilizando a arte como recurso para a reflexión e o cambio social.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Primeira pel: a epiderme. - Segunda pel: a roupa. - Terceira pel: a casa. - Cuarta pel: o ámbito social, a identidade. - A arte da gastronomía. - Recuperar a natureza. - Arte para o encontro. - Arte e ciencia para o cambio. - A creatividade como actitude. 	1. Recoñecer as posibilidades da arte para unha vida máis creativa e enriquecedora.	1.1. Coñece artistas que traballan en distintas disciplinas, especialmente actuando en favor dun mundo mellor ou promovendo valores.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
		1.2. Recoñece o impacto da actividade artística e creativa en distintos ámbitos da vida.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	2. Recoñecer a arte como modo de coñecemento e forma de experiencia para a mellora.	2.1. Recoñece os valores da arte para a comunicación e o encontro.	CCL, CSC, CSIEE, CCEC
		2.2. Utiliza a experiencia artística para coñecer, para a reflexión e para promover o cambio.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	3. Percibir e interpretar criticamente as formas do seu contorno cultural, sendo sensible ás súas calidades plásticas estéticas e funcionais.	3.1. Investiga sobre a estética en vestir en diferentes épocas históricas.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
		3.2. Observa e analiza, utilizando a linguaxe visual, os obxectos do contorno na súa vertente estética e de funcionalidade e utilidade.	CMCT, CAA, CSIEE, CCEC

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	CC
		3.3. Compara tradicións culturais reflectadas en obxectos artísticos, encontrando semellanzas.	CAA, CSC, CSIEE, CCEC
	4. Realiza obras artísticas de xeito interdisciplinario, experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas.	4.1. Recoñece posibilidades plásticas e creativas en materiais e obxectos de uso cotián.	CMCT, CAA, CCEC
4.2. Utiliza a natureza como material e soporte para a composición artística.		CMCT, CSIEE, CCEC	
4.3. Prepara espazos onde a estética e a arte sexan elementos predominantes.		CMCT, CAA, CCEC	
	5. Crear utilizando as capacidades expresivas da linguaxe plástica e visual, pero tamén a aplicación da ciencia e a tecnoloxía.	5.1. Coñece a relación estreita e directa entre arte e tecnoloxía.	CMCT, CD, CCEC
5.2. Utiliza as novas tecnoloxías da información e a comunicación para levar a cabo os seus proxectos artísticos.		CMCT, CD, CSIEE, CCEC	
	6. Crear tendo en conta a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe gráfica, audiovisual e multimedia.	6.1. Comparte as súas ideas, planificando os pasos que cómpre seguir na realización de proxectos artísticos.	CCL, CD, CAA, CSIEE, CCEC

7. METODOLOXÍA DIDÁCTICA.

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou a alumna adquire un maior grao de protagonismo. En concreto, na área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman o desenvolvemento da materia. Se ben a finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico e as estratexias propias das aprendizaxes artísticas, o alumnado deberá ademais desenvolver actitudes conducentes á observación e á análise da realidade e das linguaxes plásticas que nela encontramos para unha comunicación diferente e máis completa. Para iso necesitamos certo grao de adestramento individual e traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a destreza manual, a expresión estética de ideas ou a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, o traballo en grupo colaborador achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto.

Por outro lado, cada alumno parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes, enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a teoría das intelixencias múltiples facilita que todos os alumnos poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos transmitir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual é indispensable a vinculación a contextos reais, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

Dentro da concreción do proceso de ensinanza-aprendizaxe da materia de plástica observaremos unhas fases que comezan pola motivación, sempre inspirándonos na aprendizaxe significativa (onde se parte dos coñecementos previos do alumno/a, das súas experiencias cotiáns) propiciando un progreso conceptual dende os conceptos e destrezas máis básicas, aumentando a dificultade pouco a pouco, para fomenta-la multiplicidade de respostas prácticas. Nunha segunda fase proporase unha recollida de información potenciando o contacto directo co contorno do discente e coa natureza na medida en que esta sexa posible. Por último, esixirase unha concreción na realización de expresións gráfico-plásticas a partir dos datos recollidos pola observación e a análises dos mesmos.

Non se aborda só un tipo de actividade, senón que canto máis variadas e numerosas sexan máis aspectos se poderán tocar e potenciar de cara a conseguir unha base en futuras profesións relacionadas ca materia: arquitectura, enxeñería, deseño industrial, publicidade, cine,... e espertar ó tempo a creatividade e espontaneidade en outros campos do saber: investigación científica, literatura, ...

Preténdese fomenta-la observación: o ollo e a man deben ser adestrados para a observación do medio e para a exteriorización do mundo interior que cada individuo acumula a través dunha vida: as súas impresións sensoriais, os seus coñecementos conceptuais, a súa memoria.

A interpretación da memoria débese realizar a partir dunha alfabetización visual: o coñecemento dos elementos do linguaxe visual e a súa sintaxe.

A sintaxe da imaxe non é algo espontáneo, senón un proceso de codificación da imaxe ó longo da historia da arte dende os primeiros grafismos ata o complexo panorama actual. Débese coñecer e apreciar as distintas linguaxes como resposta a unhas circunstancias persoais e sociais concretas en cada momento histórico.

Dentro do mundo da comunicación, a imaxe é a lingua máis universal, enigmática e transparente a un tempo, as actividades de auto-expresión son as máis adecuadas para actuar como canle na que o individuo comunica ós outros os seus pensamentos, sentimentos e emocións: a súa memoria.

Con todo isto conséguese unha base onde o alumnado xera un auto-aprendizaxe elixindo os procedementos onde se sente máis cómodo e experimenta con materiais, técnicas, soportes, etc. creando a súa propia linguaxe.

8. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Material do alumno/a: Cada alumno/a debe traer á aula o seu material persoal, que consta de :

- Unha carpeta con 20 fundas de plástico DIN A-4
- 50 folios DIN A-4
- Regra graduada de 30 cms.
- Xogo de escuadra e cartabón.
- Compás.
- Lapis HB2 e 2B ou 3B.
- Goma de borrar.
- Afialapis.
- Tesoiras.
- Cola.
- 1 Caixa de lapis de cores (mínimos 12 cores).

O alumnado non dispón de libro de texto de referencia polo que farase unha introdución dos conceptos teóricos máis importantes en cada unidade didáctica mediante explicacións, proxeccións audiovisuais na lousa dixital, guións... creados e aportados pola profesora ademais de fotocopias e apuntamentos, cando faga falta.

- Materiais didácticos e de consulta existentes na aula:
- Enciclopedias de Historia da Arte.
- Catálogos de artistas e/ou movementos artísticos.
- Revistas de arte.
- Libros de texto de diversas editoriais.

- Dicionarios específicos de artes plásticas.
- Estatuas de escaiola.
- Sólidos xeométricos.
- Pinturas.
- Ferramenta diversa (brochas e pinceis, taludo, coitelas, martelo, alicates, pistolas termoencoladoras...)
- Ordenador con conexión a Internet.
- Lousa dixital.
- Cámara dixital.
- Impresora en branco e negro.

9. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Os instrumentos de avaliación serán os mesmos con independencia do curso ou nivel. O que se pretende é conseguir unha liña de actuación estable e clara no alumnado xa que a materia se imparte en varios cursos e un cambio notable tanto nos instrumentos como nos criterios de avaliación podería provocar confusións entre o alumnado e dificultar a tarefa do profesor que imparte a materia. Así pois, establécense os seguintes instrumentos de avaliación:

- Traballos prácticos. Este será o primeiro instrumento de avaliación a ter en conta xa que a materia ten un carácter eminentemente práctico. Explicaranse os temas e propóranse unha ou varias tarefas, individuais ou en grupo, que aborden os plantexamentos teóricos. Unhas veces simplemente abondará con entregar a tarefa para ser avaliada polo profesor e outras requirirase unha presentación/defensa do traballo presentado.
- Traballos de investigación. Poderán propoñerse a elaboración dalgún traballo escrito sobre movementos artísticos ou artistas –por exemplo- que requira a busca de información e presentación do mesmo por escrito e/ou oralmente, valorando positivamente o uso de recursos TIC dos que dispoña o alumnado e tamén o departamento: emprego de internet e de recursos da Biblioteca do centro, presentacións mediante canón de proxección...
- Exames. Cando sexa necesario, consistirán en probas por escrito a fin de obter información obxectiva sobre os coñecementos do discente sobre algún dos temas da programación.

A cualificación farase atendendo polo tanto aos seguintes aspectos:

- Traballos prácticos.
- Traballos teóricos e exposición dos mesmos.
- Probas escritas e/ou orais.
- Actitude, coidado do material propio e alleo e comportamento na aula.

Á hora de calcular a nota farase do seguinte xeito:

- Realizarase unha media aritmética con todas as notas do alumno/a tanto dos traballos prácticos como os teóricos ou probas escritas. Isto suporá un 80% da nota da avaliación.
- A actitude do alumno de cara á materia, o bo comportamento durante as sesións, o carácter participativo e colaborador, o respecto polo traballo propio e alleo e o respecto ao profesor e os compañeiros, o coidado co material e as instalacións computarase cun 20 % da nota.

Criterios de promoción: para poder superar a materia pola avaliación continua, o alumnado debe presentar todos os traballos propostos e acadar unha nota media de 5 como mínimo en cada avaliación. Poderá aprobar se a suspende unha avaliación e a media é igual a 5 ou máis sempre e cando a nota desa avaliación non é inferior a 3 puntos.

10. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

Maila que neste curso escolar non haxa alumnado coa materia pendente, contéplase a mesma por se hai algún alumnado de incorporación tardía en esta situación.

10.1. PARA 1º DE ESO.

10.1.1. Contidos mínimo esixibles.

- Ser quen de empregar un vocabulario básico da materia.
- Realización de todos os exercicios.
- Ser quen de realizar un círculo cromático de doce cores a partir das tres cores-pigmento primarias.
- Diferenciar as cores cálidas das frías.
- Diferenciar as texturas táctiles das visuais.
- Realizar construcións básicas de xeometría plana.
- Valoración e obtención da profundidade.

10.1.2. Actividades de avaliación.

O Departamento convocará os alumnos que teñen a materia pendente a primeiros do curso, e propondrá unha serie de actividades a modo de caderno de traballo a realizar polo alumnado previo a un exame oficial como forma de reforzo. O exame realizarase a partir dos exercicios propostos tendo en conta o interese do alumnado na realización das actividades propostas. A realización do traballo non será excluínte do requirimento de presentarse ao exame ao que serán convocados en tempo e forma.

10.1.3. Criterios para superar as materias pendentes pola avaliación continua.

Farase unha media aritmética coas notas dos exercicios feitos nas distintas quendas. Isto suporá o 20 % da súa nota.

A proba escrita da convocatoria extraordinaria do mes de maio terá un peso do 80 % da nota.

Valorarase así mesmo o interese que manifeste o/a alumno/a na materia.

10.2. PARA 3º DE ESO.

10.2.1. Contidos mínimos esixibles.

- Ser quen de empregar un vocabulario básico da materia.
- Realización de todos os exercicios.
- Ser quen de diferenciar un anagrama dun logotipo .
- Diferenciar unha harmonía de cores dun par complementario.
- Diferenciar distintos tipos de texturas.
- Realizar construcións básicas de xeometría plana e descritiva.
- Valoración e obtención da profundidade.
- Obtención dunha imaxe volumétrica a través do debuxo.

O Seminario convocará os alumnos que teñen a materia pendente a primeiros do curso, e propondrá unha serie de actividades a modo de caderno de traballo a realizar polo alumnado como forma de reforzo previo ao exame oficial que se convocará con suficiente antelación no mes de maio. O exame realizarase a partir dos exercicios propostos tendo en conta o interese do alumnado na realización das actividades propostas. A realización do traballo non será excluínte do requirimento de presentarse ao exame ao que serán convocados en tempo e forma.

Farase unha media aritmética coas notas dos exercicios feitos nas distintas quendas. Isto suporá o 20 % da súa nota.

A proba escrita da convocatoria extraordinaria do mes de maio terá un peso do 80 % da nota.

Valorarase así mesmo o interese que manifeste o/a alumno/a na materia durante os meses previos á realización da proba.

11. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

Preguntas de reflexión sobre a funcionalidade da programación:

Aspectos da programación a valorar	1	2	3
Adecuación dos materiais utilizados			
Adecuación da planificación respecto a temporalización			
Adecuación da planificación respecto ao nivel de dificultades			
Adecuación da planificación respecto ao interese do alumnado			
Medidas de atención á diversidade			
Uso das TIC			

Preguntas de reflexión sobre a actuación co alumnado

Aspectos do proceso de ensino e da práctica docente a valorar		1	2	3
As propostas prácticas son:	Cerradas e ríxidas			
	Abertas, procedimentais, proxectos			
	Adecuadas e interesantes para o alumnado			
Metodoloxía	Ferramentas TIC			
	Fomentase a aprendizaxe autónoma			
	Motivadora			
Como paso as horas lectivas?	Poñendo silencio			
	Impartindo teoría e explicacións			
	Guiando ós alumnos no seu traballo			
	Observando			
	Corrixindo			
Grao de éxito do alumnado				
Grao de motivación do alumnado				

12. DESEÑO DE AVALIACIÓN INICIAL

A avaliación inicial farase a partir de unha proposta de actividade práctica e aberta de creación de composición plástica na que se poida observar o nivel do dominio da linguaxe plástico-visual do alumnado. Tamén serán consideradas as conclusións que constan na Memoria do Departamento do curso 2019/2020 no caso do 3º da ESO e do curso. 2020/2021 no caso de 4º da ESO.

13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E DIFICULTADES DERIVADAS DA FENDA DIXITAL.

En todos os niveis educativos atopámonos con alumnos/as con diferentes capacidades, intereses e motivacións. En este sentido se prestará atención a esa diversidade para conseguir que cada alumno/a renda o máximo.

Para iso tense arbitrado o seguinte proceso:

- Valoración inicial do alumnado, baseándose nun cuestionario inicial.
- Cuestionario de coñecementos previos para cada unidade didáctica.
- Actividades iniciais do alumnado e rexistro de observacións por parte do profesorado.
- Actividades de reforzo dirixidas ás persoas nos que se detecten dificultades.
- Actividades de ampliación para as persoas nas que se detecte unha capacidade alta.
- Avaliación do alumnado, da unidade e do proceso de aprendizaxe.
- Comezo de novo do proceso indicado no segundo punto con outra unidade didáctica.
- Cando haxa alumnos e alumnas con necesidades educativas especiais efectuarase unha adaptación curricular. Para iso contaremos previamente coa opinión e consello dos/as profesores/as de Orientación e de Pedagogía Terapéutica do centro. O Departamento de Educación Plástica e Visual, á vista dos informes dos especialistas, definirá para estes alumnos e alumnas as seguintes adaptacións curriculares:
 - Cambios metodolóxicos.
 - Prioridade nalgúns obxectivos e contidos.
 - Modificacións do tempo de consecución dos obxectivos.
 - Adecuación dos criterios de avaliación en función das dificultades específicas.

Traballarase en todo momento en cooperación co Departamento de Orientación, comentando calquera incidencia salientable ou caso particular de alumnado que poida presentar dificultades para acadar os obxectivos de cada curso.

Nos casos individuais que se estime oportuno, polas súas circunstancias persoais ou familiares, realizaranse axustes na avaliación, primando aspectos como a actitude, o esforzo e o traballo persoal e desestimando outros como a limpeza dos traballos ou grado de execución das actividades.

14. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN CADA CURSO.

Educación moral, cívica e constitucional

-A valoración das diferenzas existentes entre as distintas linguas como manifestación da riqueza cultural.

-A valoración crítica da supervivencia de costumes e elementos socioculturais do mundo clásico na sociedade occidental actual.

-O aprecio do patrimonio artístico procedente e disposición favorable a asegurar a súa conservación e defensa.

-O respecto e valoración da cultura actual do Estado Español en xeneral e de Galicia en particular

Educación para a paz

-O aprecio e valoración da diversidade lingüística e cultural do Estado Español como mostrada diversidade e riqueza culturais.

-O interese e predisposición a acadar os obxectivos particulares con métodos pacíficos e baseados no respecto.

-O respecto polas ideas e opinión alleas.

-O respecto pola diversidade lingüística europea e, en concreto, dá diversidade lingüística do Estado Español co fin de procurara paz e a harmonía entre os pobos.

-O interese de cara á civilización romana e grega como forma de vida e organización social, provocando un interese pola lectura de textos clásicos sobre estes temas e a concienciación por parte do alumnado da influencia do mundo clásico nos sistemas de organización social actuais.

-O respecto e a valoración da diversidade histórica e cultural do Estado Español, debida en parte ás consecuencias da Romanización, como unha realidade distintiva e enriquecedora do noso patrimonio colectivo.

Educación para a saúde

-O respecto cara a todo o relacionado coa arte a cultura e a medicina

-A valoración do coidado corporal e da saúde, tanto física como psíquica, coma un valor fundamental.

Educación para a igualdade entre os sexos

-O rexeitamento diante de calquera situación, da vida cotiá e da relación social, de discriminación por razón de sexo.

-O interese por solucionar os feitos discriminatorios que se vaian presentando ao longo da vida.

-A valoración da igualdade de oportunidades de ambos os sexos.

-O respecto ao sexo oposto en todo momento e diante de calquera situación.

-O rexeitamento da violencia de xénero.

-A valoración crítica de institucións, crenzas e formas de vida diferentes, provocando un hábito de reflexión diante dos aspectos que denoten calquera tipo de discriminación.

Educación ambiental

-Neste caso propiciar a valoración da diversidade e riqueza do noso patrimonio tanto natural como histórico-artístico e fomentar unha disposición favorable a actuar na súa defensa e conservación.

Educación viaria

-Valoración de accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico.

-Coñecemento dos dereitos e deberes como usuarios/as das vías.

Asemade, recordaráselle ao alumnado a necesidade de coñecer ben as directrices do Plan de Convivencia do Centro para facer un óptimo cumprimento delas e mellorar a calidade de convivencia no centro. Deberán:

- Manifestar entusiasmo pola materia e dar exemplo de dedicación e interese para favorecer a dedicación do alumnado ao estudo.

-Favorecer sesións de grupo para detectar os valores e normas relacionadas coa dedicación ao estudo e á educación.

-Crear un clima de confianza co alumnado, e transmitirlle individualmente os valores básicos relacionados coa disciplina do Centro.

-Informar e solicitar colaboración á familia en relación cos problemas observados na aula

-Ensinar as normas de disciplina de maneira adecuada á capacidade e etapa evolutiva do alumnado.

-Explicar como as normas son necesarias para a boa marcha da clase.

-Propiciar a participación do alumnado na procura de solucións aos problemas disruptivos que presente na aula.

-Analizar a efectividade das medidas utilizadas a curto e a longo prazo.

15. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES DO DEPARTAMENTO.

Este curso, dada la situación de excepcionalidade causada pola COVID 19, o departamento participará nas actividades adaptadas propostas polo equipo directivo ou por algún outro Departamento e no prevé actividades específicas de saídas a museos.

16. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

As programacións didácticas non deben ser estáticas nin permanecer inmutables co paso do tempo senón que teñen que ir modificándose, adaptándose ás necesidades do alumnado, aportando novas interrogantes e solucións a esas novas preguntas e integrando de forma paulatina aquelas novas tecnoloxías cando así sexa posible e necesario. Todo isto sen perder de vista, como non, a meta final de aportar os coñecementos que se consideran imprescindibles para facer do noso alumnado un alumnado formado e crítico. Para iso atenderanse aos seguintes aspectos:

ASPECTOS PARA AVALIAR
Temporalización das unidades didácticas
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos
Manexo dos contidos da unidade
Nivel de sensibilidade do alumnado en relación co feito artístico
Realización de tarefas
Estratexias metodolóxicas seleccionadas
Recursos
Claridade nos criterios de avaliación
Uso de diversas ferramentas de avaliación
Interese e motivación do alumnado pola materia
Atención á diversidade
Interdisciplinaridade

Cos datos que se desprendan do análise destas cuestións modificaranse aqueles apartados da programación que poidan mellorar os resultados acadados e axustarse máis e mellor ás necesidades do noso alumnado.

16.1 PLAN DE MELLORA DOS RESULTADOS

Proponse un Plan de Mellora, flexible e aberto a que se incorporen novas accións de acordo con novas situacións ou condicións xurdidas ao longo do proceso. Os obxectivos son:

- 1: Detección de problemas de aprendizaxe. Resolución dos problemas detectados
 - ✓ Análises de resultados da primeira avaliación do alumnado.
 - ✓ Detectar e reflectir nun documento todos aqueles alumnos que teñen necesidades sexan da índole que sexan. Seguimento persoal destes alumnos.
 - ✓ Insistir sobre o modo preciso no que se debe estudar a nosa materia.

2: Traballar o respecto á aula e material co que traballamos

Durante o desenvolvemento de todo o curso, pero de maneira moi especial no primeiro trimestre insistírase na importancia que ten o coidado do material común e o individual. Analizárase de maneira conxunta co alumnado exercicios, tarefas que realicen e teñan distinto acabado en cuestións como precisión, orde, limpeza, etc. que vén determinado moitas veces pola utilización do material específico da área.

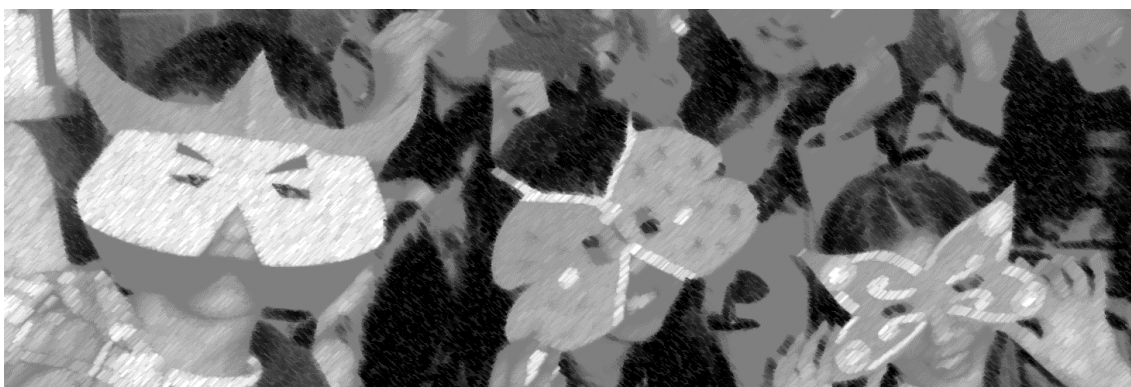
Revisión do espazo de traballo e organización do mesmo. Seguindo as indicacións da profesor nun principio e coa supervisión do propio alumnado conseguir desenvolver este aspecto como hábito de traballo.

3: Traballar na exposición e apreciación dos traballos do propio alumnado.

Como materia esencialmente visual e para desenvolver o apoio e contribución á iniciativa emprendedora, o traballo realizado polos alumnos será, sempre que posible, exposto. Pretendese que os alumnos e alumnas realicen a valoración dos resultados do traballo, propio e dos compañeiros e compañeiras como parte da aprendizaxe, podendo utilizalo como referencia para futuros traballos.

4: Analizar as necesidades para un desenvolvemento adecuado da programación

Realización de un inventario para ver aqueles recursos que serían necesarios para traballar.

CPIP "CERNADAS DE CASTRO". A Silva. Lousame. A Coruña.
Departamento de EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL.

Xefe de Departamento:
Profª. Dª. MARA RENATA BALSAMO DO NASCIMENTO